

AUSTRALIJO LIETUVIS

DVISAVAITINIS AUSTRALIJO LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

LITHUANIAN FORTNIGHTLY

Aštuntieji metai Kaina/Price 1/9 Adelaide, 1955 m. birželio/June 13 d.

Registered at G.P.O., Adelaide, for transmission by post as a periodical.

Nr. 12(175)

TAUTIECIAI

S. m. birželio 15 d. sueina 15 metų, kai Sovietų Sąjunga okupavo Lietuvą. Su šia data sutampa ir baissiosios 1941 m. birželio dienos, kai tūkstančiai lietuvių buvo išstremti į tolimus Sovietų kraštus.

Mes čia, laisvajame pasaulyje, nekuomet neturime pamiršti tų neapsakomų vargų ir kančių, kurias mūsų broliai ir sesės yra iškentę ir turi toliau kęsti okupuotoje Lietuvoje. Meilė Lietuvai ir jos žmonių kančios įpareigoja mus skelbti visam pasauliui tą didžią skriaudą, kurią Sovietų valstybė padarė mūsų kraštui, ir prašyti jo pagalbos bei paramos.

Pasaulis trokšta taikos, jis bijo naujo karo. Bet tikros taikos ir negali būti, kol ištisos tautos kenčia bolševikų vergijoje arba nėra tikros, kad ir jos netaps bolševikų agresijos aukomis. Šiandien valstybių varuotojai atsidedę ieško būdų šaltajam karui baigti. Planuojamos įvairios konferencijos ir pasitarimai. Nepoilo turi susirinkti Keturių Didžiųjų konferencija. Kalbama apie koegzistenciją, apie valstybių neutralizaciją. Kai kur girdėti balsų ir apie tariamai prasidedančią naują santykiuose su bolševikais erą. Mes, lietuviai, gerai pažįstame bolševikų metodus laisvosios tautos pavergti, gerai žinome ir jų pažadų bei sudarytųjų sutarčių vertę. Turėjome su Sovietais visą eilę mūsų laisvę ir nepriklausomybę garantuojančių sutarčių, bet kai atėjo bolševikams patogus metas — visos sutartys buvo sulaužytos, ir mūsų kraštą pavergtas. Čia valia ir teise pagrįstas sugyvenimas su Sovietais nėra įmanomas. Bolševikai pripažįsta tik klaidą, jėgą ir smurtą. Su didžiausiu brutaliu jie naikina visus, kuriuos tik gali įtarti, kad jie yra priešingi jų užmačioms. Tautiečiai, šiaandien mes, prisimindami anų dienų liūdnuosius įvykius, nors iš išblaskyti po visą pasaulį, turime pakelti savo balsą ir protestuoti prieš Lietuvos užgrobimą ir pavergimą, reikalaujame grąžinti mūsų tėvynei laisvę ir nepriklausomybę. Mes turime griežtai reikalauti, kad mūsų valstybės likimas nebūtų be mūsų pačių sutikimo sprendžiamas. Tai yra mūsų šventa teisė ir pareiga.

Mūsų priešai yra ne kartą skelbę, kad mes čia esame bejėgiai. Tai netiesa. Mūsų veikla, tautinis solidarumas, nuolatinis ir nenuilstamas mūsų Lietuvai padarytos skriaudos viešumon kėlimas baigia pralaužti po karo viešpatavusį "tylos sąmokslą". Nenuleiskime rankų ir šiuo kritišku mūsų tautais momentu. Artėja baissiosios birželio metinės. Panaudokime ir šią progą reikalauti mūsų kraštui laisvės. Apeliuokime į laisvojo pasaulio sąžinę, priminkime jam dar sykį su visu akivaizdumu tikrąjį bolševikų veidą. Minėdami šį skaudų mums įvykį, išsikime viešumon, kreipkimės rezoliucijomis į valstybių vyrus, parlamentarus, viešojo gyvenimo atstovus. Užkirkime kelią melagingai bolševikų propagandai, rašykime į spaudą, veikiame viešą demokratinių kraštų nusistatymą. Reikalaujame, kad per būsimąsias su Sovietais konferencijas laisvųjų kraštų atstovai paliktų ištikimi laisvės ir humanizmo principams. Tebūna baissiojo birželio įvykiai ir mūsų patirtis didysis įspėjimas Vakarams. Iškilmingai su prideramu susitelkimu minėdami sovietinio režimo aukas, parodykime pasauliui, kad už geležinės uždangos nėra nei taikos, nei laisvės. Įtikinkime demokratinių kraštų visuomenę, kad tik pavergtųjų tautų išlaisvinimas, tik sovietinio imperializmo sutramdymas, bet ne nuolaidos gali užtikrinti žmonijai ramų ir kūrybingą gyvenimą.

Tegyvuojia Laisva ir Nepriklausoma Lietuva! **Vykdomoji Taryba**

* Australija nori gauti užsienioose 1 milijardą svarų paskolos tolimesniam ūkio išvystymui.

KOM. KINIJA PALEIDO 4 AMERIKOS LAKŪNUS

Raud. Kinijos vyriausybė nutarė "išstremti" keturis JAV-bių lakūnus, kurie savo laiku buvo nuteisti įvairiomis bausmėmis už "šnipinėjimą". 7 lakūnai dar lieka Kinijos kalėjimuose.

Tie lakūnai buvo paimti į nelaisvę Korėjos karo metu numušus amerikiečių lėktuvus šiaurės Korėjos teritorijoje.

"Ištremtieji" lakūnai buvo perduoti amerikiečių valdžios organams Hong-Konge ir netrukus išskrido į Havajus, kur jie turės ilgesnį poilsį. Spaudos atstovams jie pareiškė, kad Kinijos kalėjimuose jie buvo laikomi gana patenkinamose sąlygose, tik 16 mėnesių nebuvo matę vonios. Komunistai bandė juos "perauklėti" ir įdiegti jiems komunizmo "meilę", tačiau iš to nieko neišėjo.

Manoma, kad ir likusius 7 lakūnus komunistai netrukus paleis. Be to, dar 52 Amerikos piliečiai laikomi Kinijos kalėjimuose.

Paleidimas įvykęs politiniais sumetimais Sovietų Rusijai reklamuojant koegzistencijos idėją.

DARBO PARTIJOS PRALAIMĖJIMAS ANGLIJOJE

Gegužės 26 dieną Anglijoje įvyko parlamento rinkimai, kuriuos laimėjo konservatoriai. Naujame parlamente konservatoriai turės 344 atstovus iš 630, taigi, didelę daugumą. Darbo Partija turės 281 (senajame parlamente turėjo 293), kiti 5. Komunistai nepavedė nei vieno atstovo ir visi kandidatai prarado po 150 svarų užstatus, nes nesurinko nė vienos aštuntosios dalies balsų, reikalingų vienam atstovui praveisti.

Darbo Partijos pralaimėjimas aiškina vidaus nesutarimais, be to, partijos lyderio Mr. Attlee lankymasis komunistiniuose kraštuose ir jo pareiškimai komunistų naudai taip pat neprišėdė prie laimėjimo.

Vašingtone bei Paryžiuje Anglijos rinkimų rezultatais reiškiamas pasitenkinimas, nes konservatoriai veda aiškesnę politiką komunizmo atžvilgiu.

GELEŽINKELIEČIŲ STREIKAS PARALIZAVO ANGLIJOS ŪKĮ

Gegužės 28 dieną 27.000 Anglijos geležinkelių paskelbė streiką, reikalaujanti padidinti atlyginimus. Apie 80% visų traukinių sustojo. Atitinkamos įstaigos skaičiuoja, kad kiekviena diena atneša apie 1 milijoną svarų nuostolio, tai yra tokia suma, kokią reikėtų išmokėti daugiau, jeigu geležinkelių reikalavimas būtų patenkintas ir atlyginimai pakelti.

Įvairios privačios susisiekimo įmonės stengiasi papildomai leisti susisiekimo priemones ir tou būdu švelnina streiko pasekas, tačiau ypatingai sunkioji pramonė pradeda trūkti žaliavų ir turi mažinti darbą. Jeigu streikas dar užsitęstų, tai daug įmonių turėtų visai sustoti.

Vyriausybė daro visas pastangas likviduoti streiką, paskelbtas net ypatingasis stovis. Jeigu streikas užsitęs, vyriausybė numato panaudoti kariuomenę traukiniams vesti.

DARBO PARTIJOS PRALAIMĖJIMAS VICTORIJOJE

Ne tik Anglijoje, bet ir Victorijoje Darbo Partija skaudžiai pralaimėjo. Įvykusiuose gegužės 28 dieną rinkimuose Liberalų-Krašto Partija pravedė 32 atstovus, Krašto Partija 10, Darbo Partija tik 18 (turėjo 25), nauja Darbo Partija (antikomunistinė) vos 1 (turėjo 12). Tokiu būdu Liberalai-Krašto Partija turės absoliutinę daugumą.

Darbo Partijos pralaimėjimas yra jų vidaus kovų paseka. Kaip žinome, po dr. Evatto įsikūrimo Karališkoje Komisijoje, kuri tyrinėjo šnipinėjimo reikalus Rusijos naudai, ir jo gynimas šnipų — komunistų sukėlė pačioje partijoje nesutarimus ir privedė prie Partijos skilimo. Visuomenėje sukėlė įtarimą, kad Darbo Partija, vadovaujama dr. Evatto, palaiko komunistus ir net su jais bendradarbiauja.

Po pralaimėjimo Victorijos Darbo Partijos vadovybė, ištikima dr. Evatto politikai pašalino iš partijos daug narių.

MENKI BOLŠEVIKŲ LAIMĖJIMAI JUGOSLAVIJOJE

Sovietų Rusijos delegacija, kuriai vadovavo komunistų partijos pirmasis sekretorius M. Chruščiov ir kurioje taip pat dalyvavo min. pirm. Bulganinas bei kiti aukšti Kremliūso pareigūnai, keltą dienų lankėsi Jugoslavijoje, kur konferavo su marš. Tito dėl santykių tarp abiejų valstybių pagerinimo.

Pasibaigus pasitarimams paskelbtas oficialus komunikatas, kuriame, tarp kitko sakoma, kad Jugoslavija, laikydama savos politikos, parems Sovietų Rusijos pastangas, kad Kom. Kinija būtų priimta į Jungtines Tautas, palaikys raud. Kinijos reikalavimą perduoti Formozą, parems Vokietijos problemos sprendimą taikingomis priemonėmis, sieks pasaulinio nusignklavimo ir atominių ginklų uždraudimo.

Tačiau marš. Tito pasirūpino rašytą garantiją, kad Sovietų Rusija nesikiš į Jugoslavijos vidaus reikalus. Kitaip sakant, komunistine prasme rusai nieko nepėsė, nes ir patys pasitarimai ėjo ne partiniu, bet valstybiniu mastu, o visi susitarimai pasirašyti ne Chruščiovo, bet min. pirm. Bulganino.

Amerikos politiniuose sluoksniuose pradedama kelti klausimas, kad po to, kai Jugoslavija įsipareigojo remti Sov. Rusiją jos pastangose raud. Kiniją priimti į Jungtines Tautas, ar nereikėtų Jugoslavijai sumažinti arba ir visai nutraukti ekonominę pagalbą.

* Kelios užsienio stambios bendrovės pasisiūlė finansuoti Australijos nikelio pramonės išplėtimą. Dideli nikelio rūdos klodai yra Pietų Australijoje, Mt. Davies vietovėje.

Paieškau pažįstamo P. Geico, kuris iš tremties atvyko į Australiją. Prašau skubiai atsilipti: J. Stalanis, 5939 SO. Artesian, Chicago 29, Ill., USA

Trumpai

* Nepaprastai stiprus uraganas siautėjo keliose JAV-bių valstijose (Kansas, Oklahoma, Texas ir kt.) ir padarė už milijonus dolerių nuostolių. Užmušta apie 120 žmonių ir daug šimtų sužeista. Kai kurie kaimai beveik nušluoti nuo žemės paviršiaus.

* Prez. Eisenhoweris paprašė Kongresą skirti 12.650.000 dolerių statyti pirmą prekinį laivą, varomą atominė energija.

* Speciali Indonezijos komisija nustatė, kad keleivinis lėktuvas, kuriu balandžio 11 dieną skrido 11 kom. Kinijos atstovų į Bandungo konferenciją, nukrito dėl sprogusios bombos, kuri buvo įdėta į lėktuvą dar jam esant aerodrome. Atitinkamos įstaigos Hong-Konge veda tardymą, kas bomba įkišo.

* Australijos parlamente buvo pareikšta, kad JAV-bių Importo-Exporto bankas sutinka finansuoti Australijos geležinkelių pločio suvienodinimą. Kaip žinome, dabar Australijoje veikia bent keturių pločių geležinkeliai, kas nepaprastai brangina transportą dėl nuolatinių perkrovėjimų.

* Generalinis paštų direktorius pareiškė, kad valstybinės televizijos stotys Melbourne ir Sydneyje pradės transliacijas ateinančių metų pabaigoje.

* Italijos vyriausybė pareiškė, jog ji norinti, kad JAV-bių kariuomenė, kuri bus atitraukta iš Austrijos, apsistotų Italijoje. Dėl to reiškia protestą Sov. Rusija.

* Varšuvoje karo tribunolas nuteisė nuo 3 iki 16 metų kalėjimo keturis asmenis, apkaltintus priklausymu "Amerikos espionažo centrui".

* Statistikos biuro duomeniais, Prancūzijoje yra 1.747.000 moterų daugiau negu vyrų, nors berniukų gimsta daugiau negu mergaičių. Iki 15 metų amžiaus berniukų dar esama 81.000 daugiau negu mergaičių.

* Japonija pradėjo pasitarimus su Rusija dėl taikos sutarties pasirašymo. Japonijos vyriausybė patikino, kad apie pasitarimų eigą smulkiai bus painformuota Amerikos vyriausybė.

* Nuteistam pakarti už mylimos nužudymą Frederikui Foster, 26 metų amžiaus, N. Zelandijoje, padaryta apendicito operacija, kad būtų pakartas sveikas.

* Australijos Imigracijos Planavimo Komisijos pirmininkas Sir John Storey pareiškė, kad imigracija į Australiją iš Europos kraštų turėtų būti padidinta nuo 115.000 metams iki 180.000, nes didelis darbininkų trūkumas. Apie 60.000 darbo vietų visą laiką yra neužpildytos.

Mielus bendraminėčius
VINGRĄ IR JONĄ RUPINSKUS
sulaukusius dukrelės Loretos
ir
ELĘ ir KĘSTĄ VARNUS
besidžiaugiančius antruoju sūnumi,
nuoširdžiai sveikiname
Adelaidės Atkų Sendraugių
Valdyba

Prosper MERIMEE novelė

LOKYS

jau įrišta. Šioje novelėje žymusis prancūzų rašytojas pasakoja apie žemaitijos grafo šemėtos šeimos tragediją.

"Lokys" gaunamas šiose vietose:
ADELAIDEJE — "Australijos Lietuvis", 35 Cator St., Hindmarsh S.A. ir sekmadieniais prieš pamaldas ir po pamaldų lietuvių parapijos bažnyčios salėje.

MELBOURNE — N. Butkūnas, 9 Cowper St., St. Kilda, o sekmadieniais prieš lietuvių pamaldas ir po pamaldų.

SYDNEY — J. Sakalas, 225b Bridge Rd., Glebe.

GEELONGE — L. Bertašius, 152 Watson St., North Geelong.

PERTHE — Kun. L. Kemėšis — prieš lietuvių pamaldas ir po pamaldų.

Kitur gyvenantieji tautiečiai prašomi užsakymus siųsti tiesiog leidykliui.

Kaina 5 šilingai (siunčiant paštu 5/6).

Sios novelės išleista nedidelis kiekis, todėl prašome nevilkinti su užsakymais.

TASTE

Orlando

WINES

Just for Pleasure

Imigracija į Kanadą ir Ameriką

Visus reikalingus oficialius dokumentus (vizas, afidevitus, darbo-buto garantijas, etc.) parūpina Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Britų Kolumbijos Apylinkės Valdybos Pirmininkas, diplomuotas teisininkas

JONAS J. JUŠKAITIS, LL. B.

Istaigos adresas:

Suite 5, Tunstall Building,
709, Dunsmuir Street,
Vancouver 1, B. C., CANADA

(Informacijos suteikiamos padengus visas susirašinėjimo išlaidas).

BIRŽELIO 14 MINĖJIMO ADELAIDEJE PROGRAMA.

1. Bendram lietuvių, estų ir latvių birželio mėn. išvežimų paminėjimo programa bus transliuojama per radio stotį 5AD birželio 12 d. nuo 2,30 val. iki 3,00 val. p.p.

2. Bendras lietuvių, estų ir latvių bendruomenių birželio išvežimų minėjimas įvyks birželio mėn. 14 d. 8 val. vakaro Adelaidės Town Hall patalpose.

3) Iškilmingos pamaldos minėjimo programa bus atlaikytos sv. Ksavero Katedroje birželio 19 dieną 11 valandą.

Visi lietuviai maloniai kviečiami skaitlingai dalyvauti.

Šiais metais minėjimą ruošia BALTŲ TARYBA. Apylinkės Valdyba

"MASIŠKA KUKURŪZŲ AKCIJA"

Vilniaus radijas paskelbė, kad 350 Žemės ūkio Akademijos studentų, pasiūstų į įvairius kalūkius, "pradėjo gegužės 20 d. talkininkauti kukurūzų ir bulvių sodinimo darbuose". Be to, "64 patriotai išvyko vadovauti į kolūkinį kaimą". Tarp jų minimas Politechnikos Instituto dėstytojas A. Kulikevičius, Anykščių laikraščio redaktorius V. Bačiulis, Kauno miesto Lenino rajono k.p. sekretorius V. Jankauskas ir kiti.

Okupuotoje Lietuvoje šiuo metu vykdoma tiesiog "masiška kukurūzų sėja". Vilniaus radijo gegužės 21 d. pranešimu "talkininkauti kukurūzų sėjos darbams" į Neminčinės, Švenčionių, Druskininkų ir Vievio rajonų kolūkius buvo pasiūsta daugiau kaip 1.000 Vilniaus Pedagoginio Instituto dėstytojų ir studentų. Kiekvienas iš jų "išpareigojo" kvadratinio-lizdinio būdu apšodinti po 2 — 3 ha kukurūzų. Trakų rajone "į talką" užvaryti pradžios mokyklų mokiniai ir taip toliau. Žodžiu, visi serga "kukurūzų sėjos liga".

* Gegužės 7 d. bolševikai mini "radijo dieną", nes tą dieną, kaip skelbia, prieš 60 metų "įžymusis rusų fizikas A. S. Popovas pademonstravo savo iš-

radimą — pirmąjį pasaulyje radijo imtuvą". Vilniaus radijo š.m. gegužės 6 d. pareiškimu, "vien tik T. Lietuvos miestuose ir kaimuose šiuo metu yra apie 200.000 radijos taškų ir imtuvų". Š.m. gegužės 7 d. "Tiesa" nusiskundė laisvuosiuose Vakaruose veikiančiais radijais, pažymėdama, kad JAV ir jų satelitų Vak. Europoje radijai "šmeižia taikingas tautas, kursto karinę isteriją, nuodija darbo žmonių sąmonę ir t.t.

* Visi žino, kas yra bolševikinės "valstybinės paskolos". Štai Vilniaus radijas š.m. gegužės 11 d. paskelbė, kad TS Ministerių Taryba nutarė išleisti naują valstybinę paskolą "TS liaudies ūkiui išvystyti 1955 m. laida 32 milijardų rublių sumai 20 metų laikotarpiui". Paskola skirta "realizuoti tikslai gyventojų tarpe". Iš finansų ministerio A. Drobnio pareiškimo per Vilniaus radiją paaiškėjo, kad iš tų 32 milijardų rublių Lietuvai teks "išplacinti valstybinės paskolos už 250 mil.". Paskola "paskirstoma gyventojų tarpe pasirašymo būdu įmonėse, įstaigose, kariniuose daliniuose, kolūkiuose, tarybiniuose ūkiuose, MTS ir kitose organizacijose." Dabar per radiją skelbia, kaip gyventojai "vieningai" tai paskolai pritaria, kaip kad "vieningai pritaravo" tūkstančiai savo kaulus paklodami Sibiro plotuose...

Kaip vykdoma "Sniego" operacija

Rašytojo Igno J. - Šeinių atsakymas rusų generolui Michailovui

Didžiausiais Švedijos dienraštis liberalų krypties "Dagens Nyheter" 1955 m. gegužės 11 d.

įsidėjo rašytojo Igno J. — Šeinių, buv. Lietuvos atstovo, "lietuvišką atsakymą" į gen. Michailovo vadovaujamo komiteto "kvietimą vyksti namo".

Minimasis dienraštis taip pat plačiai skaitomas Suomijoje. Rašytojas I. Šeinius, pats gavęs su daugeliu kitų pabaltiečių Švedijoje iš gen. Michailovo vadovaujamo "repatriacinio komiteto" kvietimą "grįžti atgal į tėvynę", savo atvirame laiške gen. N. F. Michailovui, atsiliėpdamas į jo atsisaukimą, kad, esą, "daugelis pabėgėlių svetur badauja", neturi žmogiškos pastogės, visai paten išnaudojami ir paskiau numetami kaip nereikalingi sudėvėti skudurai", į tą "rusišką paraginimą važiuoti namo duoda tokį lietuvišką atsakymą":

"Jei vis dėlto mūsų daug kas abejoja grįžti atgal tėvynėn, tai Tamstai atrodo, kad visa ta priklauso išimtinai nuo mūsų išgasties, baimės. Tas baiminimasis tamstai atrodo susidaręs tik dėl anapus atlantinės propagandos. Atseit, Sovietų Sąjungai priešingai propagandininkai bus mums įkauliję, kad grįžus mūsų laukia ištrėmimas į sunkių darbų stovyklas. "Netikėkite jiems! Tai melas!" sušunkį Tamsta pasipiktinęs su savo komitetu.

Jūs paliečiate mūsų giliausius jausmus žodžiais: "Atminkite: Svetimas kraštas — tai vis tiek kaip pikta pamotė. Jei ir kažin kaip prieš ją šliaužiotum, vis tiek ji paliks tau priešas. Tėvynė gi — tai tikra motina. Ji supras kiekvieną ir atleis kiekvienam iš savo vaikų". Iškalbingai Jūs raginate mus prisiminti mūsų kūdikystės dienas tėviškeje, mūsų skambias dainas ir žavingą atvirą mūsų laukų tolių. Mes turėtumėm skubėti atgal namo, kad galėtume įsisiurbti naujai suartų dirvų gėlių kvapą ir įsiklausytume į nenutilstantį fabriku mašinų ūžimą, kurio palaikymui ir mes talkininkautume.

Tamsta, generale, kalbi apie tėvynę su įkvėpimu. Tik būk geras ir lukterk akimirksnį. —

Ar Tamsta tikrai žinai, apie ką kalbi? Ar supranti, kas tai yra tėvynė? Leisk man suabejoti. Jūs, sovietiniai rusai, labai norėtumėt, kad mes grįž-

tumėm namo, bet ką darote Jūs patys? Kur esate Jūs patys? Ar nebūtumėt Jūs vieton kur kitur turėję įrengti tą jūsų komitetą Maskvoje ar kuriam kitam neabejotinai rusiškam mieste ir iš ten pasiuntę energingą kvietimą jūsų civiliams ir ginkluotiems kariams kuo greičiausiai palikti svetimus, Jums neapykantą verdančius kraštus ir su bagazu bei kariniais pabūklais grįžti atgal namo? Juk Jūs jau nuo keliolikos metų tūkstančiai tūkstančiai esate aptvindę tris Pabaltijo valstybes, Lenkiją, Rytų Vokietiją ir ištisą eilę kitų kraštų net iki Juodosios jūros ir Adriatikos, kaip atrodo, visai be noro grįžti atgal. Ar Jūsų nevilioja kvapas, savos, geroj kolchozinėj tvarkoj įdirbtos dirvos? Nejaugi pamiršote savas laimingas kūdikystės dienas tėviškeje prie daug apdainuotos Volgos, tyliai tekančio Dono ar didingai išsitiesusio Uralo? Iš Jūsų elgesio reikia suprasti, kad Jums visiškai nemiela namie savoje tėvynėje.

Kas tikrai myli savo tėvynę ir gyvena taikos reikalu, tas negrauna svetimų namų ir nepuola svetimų kraštų.

Jūs, sovietiniai rusai, deja, pasidarėte siaubu visiems savo artimiesiems kaimynams. Priešingai iškilmingai pasirašytoms ir galiojančioms sutartims, Jūs įsiveržėte į jų kraštus ir jėga įvedėte ten santvarką, kuri — patys iš daug kaštavusių patirties gerai žinot — gali laikytis tik padedama plačiai išsišakojusios ir iki dantų ginkluotos policinės pajėgos.

Generolas tvirtini, kad kai kas iš pabaltiečių pabėgę stačiai iš išgąščio, net nesuspajinę su nauja santvarka, nesusidūrę akis akin su bolševiku. Kai bolševikai 1940 m. apie birželio 15 d., laužydami devynis mėnesius prieš tai Kremliaus iniciatyva su Pabaltijo valstybėmis sudarytas nepuolimo ir vienu į kitų vidaus reikalus nesikišimo sutartis, įsiveržė mano tėvynėn, Latvijos ir Estijos, nedaug kas manė, kad jie nueis taip toli ir pasielgs taip nežmoniškai, kaip jie pasielgė tik po dvejeta savačių. Todėl tada ne tiek daug kas ir bėgo iš savo krašto.

Didysis bėgimas prasleido Sovietų kariuomenei grėsiant antrą kartą užplūsti, "išlaisvinti" Pabaltijo valstybes.

Per vienerių metų okupaciją buvo tiek gerai susipažinta su bolševikine santvarka. Ji panaikino tautinę ir asmeninę laisvę, padarė galą bet kokiai laisvai kultūrinei veiklai, pagrobė visą tautinę ir privačią nuosavybę. Ji reišė įvedimą vergijos, kokia, buvo manyta, priklausė patiems tamsiausiems

Nesiduokime suklaidinami

Paskutiniame AL numeryje buvo įdėtas Baltų Tarybos įspėjimas dėl Sovietų vad. "Sniego" akcijos. Viena šios akcijos apraiškų, palietusi tiesiogiai jau ir ne vieną lietuvių, yra įvairios propagandinės medžiagos, o ypač laikraščio "Za vosvrascenije na rodinu", siuntinėjimas. Šiame laikraštyje, kuris leidžiamas specialaus to paties vardo komiteto, vaizduojamas kiek galint juodesnėmis spalvomis užsienyje gyvenančių, nuo bolševikinio teroro iš savojo krašto pasitraukusiųjų sunkus ir vargingas gyvenimas, raginant juos grįžti į Sovietų okupuotą kraštą. "Grįžk — tėvynė tau atleis" yra šio laikraščio vedamoji propagandos linija. Taigi, įvairūs nuo Volgos ir Uralo atėjūnai, jėga užėmę mūsų kraštą, kurio žemė yra persunkta mūsų tėvų prakaitu ir krauju, staiga pasiūvė šio krašto vardu mus teisti. Ne, mes nesame savajam kraštui nusikalte, tėvynėi nereikia mums nieko atleisti. Nikolai Filipovič Michailov su savo komitetais neturi teisės kalbėti mūsų krašto vardu.

Tautiečiai, mes puikiai žinome savo sunkią dalią ir jos kaltininkus ir be bolševikų priminimo. Tačiau juk ne dėl baltiesnės duonos ar lengvesnio darbo mes esame palikę savo kraštą ir viską, ką turėjome, bet tam, kad, gyvybę išgelbėję, stengtumėmės padėti savo tautai atgauti laisvę, kad kiekvienas kiek galėdamas savo veikla ir buvimu laisvuose kraštuose sutrumpintumėm savo artimųjų vergystę bolševikinėj priespaudoj, primintumėm pasauliui savosios tautos tragišką padėtį.

Veidmainingai kalba bolševikai, kad mūsų vargas ir darbas yra betikslis ir neprasmingas. Jeigu šis tvirtinimas būtų teisingas, bolševikai visai nesirūpintų mūsų likimu. Jie gi gerai žino, kad

gyvendami užsienyje, mes visuomet liekame gyvi bolševikinio žiaurumo liūdytojais.

Mūsų vargas ir darbas yra tas teisybės reikalaujantis šauksmas, prieš kurį ir galingų patrankų saugojama geležinė

tolimos praeities laikams. Per tuos pačius okupacijos metus buvo Sibiran ir kitur rusų dykumosna baisesniu būdu nei carų laikais ištrėnta 150.000 nekaltų žmonių, lietuvių, latvių, estų, vyrų, moterų, vaikų ir senelių iš visų visuomenės sluoksnių, apie kuriuos daugiau nieko nebuvo ir girdėti. Ar reikia tada stebėtis, kad dabar emė bėgti visi, kas tik pajėgė ar suspėjo, nepaisydami bolševikinių lėktuvų ir karo laivų Baltijos jūroje persekiojančios ugnies?

Teisybė, kad mūsų daugumai nevisai lengva svetimam krašte tarp svetimų žmonių. Gal ne tiek medžiagiškai, kiek psichiniu, dvasiniu požiūriu. Žinia, kad anksčiau pasigėrėtiną pažangą dariusi tėvynė dabar surakinta bolševikinio policinio teroro, visiškai nuiteriota ir hermetiškai izoliuota nuo pasaulio kankina mus ir slegia dieną ir naktį. Mes žinome iš naujų pabėgėlių, kad

mūsų laukuose daugiau nebegirdėti linksmų darbo dainų.

Juos, kaip miestelių ir miestus, gaudia baisi tyła. Ji nutruksta tik naktinėmis baudžiamosioms ekspedicijoms atsilankant, kurios pasiima "savanorius" Kazachstano kanalams ar Vorkutos šiaurės tamoje anglims kasti. Naujai suartos dirvos Lietuvoj, Latvijoje ir Estijoje daugiau beveik nekvepia, — be perdėjimo galima pasakyti, kad jos persunktos ašarų, taip, ir kraujo.

Niekas mūsų svetur nelaukė, niekas nebuvo pasiruošęs mus priimti, kaip ir mes nebuvo pasiruošę bėgti, o mūsų gi atsirasta tokiomis masėmis, tiek daug. Bet dar nesuprasta, kad mes negalime grįžti atgal. Visam laisvam pasaulyje mums suteikta, kaip ir dabar dar teikiama, daug pagalbų. Labai daug kas padaryta, kad būtų iššvelnintas mūsų materialinis ir dvasinis vargas. Faktas, kad laisvasis pasaulis tiek gerai mus suprato, suteikė tiek pagalbų ir parodė tiek užuojautos nustojus mums laisvės, visa tai stiprina mūsų viltį, kad žmonijos solidarumas pagaliau įveiks sauvalę ir

uždanga nėra atspari.

Bolševikai skelbiasi, kad išskėstomis rankomis priims grįžtančiuosius. Tačiau čia pat priduria sąlygą — "jeigu jie ateis pas mus su atvira siela", kaip kad pastebi "Už grįžimą į tėvynę" komiteto narys H. J. Mikrofanov. Ką šie žodžiai bolševikų lūpose reiškia, mes žinome — tai yra reikalavimas besąlygiškai pasiduoti komunistų partijai. Konkrečiai tai reiškia ne tik bet kokios dvasinės ir asmeninės laisvės nustojimą, bet taip pat sutikimą išdavinti artimuosius, sukruvinti rankas savosios tautos krauju, išduoti tai, dėl ko mes traukėmės iš savųjų namų. Jie siekia sudaryti laisvajam pasauliui įspūdį, jog mes patys laisvu noru įsijungėme į Sovietų Sąjungą.

Netikėkite bolševikų pažadais, kad Jūs galėsite grįžti į tas brangias vietas, kurių Jūs nei dieną, nei naktį ir norėdami negalite pamiršti. Tie, kuriems vienu ar kitu būdu pavyko pasiekti laisvuosius Vakarus, konkrečiai pasvyzdžiais pasakoja apie tų (jų pavardžių dėl suprantamų priežasčių neskelbiame) kančias, kurie, patikėję bolševikų gražbylyste, apsisprendė grįžti, tardamiesi galėsią karu su artimaisiais dirbti, gyventi, dailintis kasdieniniais rūpesčiais. Nematė jie nei savo artimųjų, nei namų, nei tėvynės! Priverčiamoji darbo stovyklose, kalėjimuose ir tolimose negyvenamose taigose jie leidžia savo beviltiškas dienas. Teamnestuoja bolševikai milijonus nekaltai kenčiančiųjų, teatidaro kalėjimo vartus tiems, kurie dėl savo patriotinių jausmų juose pasmerkti lėtai mirčiai, tegrąžina į namus tuos, kurie ir bausmę atlikę neturi teisės palikti savo kančių vietovių, jeigu jie nori, kad kas nors galėtų rimtai žiūrėti į jų skelbiamus patikimus.

"Grįžk — tėvynė tau atleis" skelbia rusų kalba bolševikai. Tai nėra nauja. Prieš 10 metų, vos karui pasibaigus, rusų repatriacinės komisijos važinėjo po emigrantų stovyklas ir ragino grįžti į "socialistinę tėvynę". Įvairiausiai viliojimais, pažadais ir grąšinimu tada ieškojo sau bendradarbių MVD agentai. Tačiau tautinis solidarumas buvo per daug tvirtas, krašto likimas per daug akivaizdus, kad šioji akcija turėtų bet kokį reikšmingesnį pasisekimą. Nuo to laiko praėjo 10 metų laikotarpis, kurio paskutiniame bėgyje bolševikai lyg ir buvo pamiršę politinius emigrantus, lyg paliko juos ramybėje. Tačiau pasirodo, kad tai būta tik tokios jų taktikos. Per pirmąją akciją nieko nepesė, jie laukė tikėdamiesi, kad metai nuvargins svetur gyvenančius, tėvynės pasiilgimas žymiai sustiprės, o sunkios gyvenimo sąlygos sudarys dirvą jų akcijos sėkmingumui.

Tautiečiai, atminkime, jog nors ir koks didelis būtų mūsų vargas, jis yra visuomet lengvesnis, negu brolių gyvenimas krašte, kurie, be materialinio skurdo, turi dar kiekvieną akimirklą drėbti, ar nesustos prie jų durų MVD sunkvežimis, atvykęs jų išvežti į tolimuosius Sibiro, Kazachstano ar kitus negyvenamų kraštų plotus svetimiems dirvonų plėsti, ar neuždarys jų į priverčiamųjų darbų stovyklą, ar nelaimus jiems fizinio sunaikinimo vandeną. Rusai gal ragins jiems ir jų laikraščio redakcijai rašyti. Atminkime, kad kiekvienas laiškas, kuris pasiekia šią redakciją, yra ne tik grabo vinis mūsų artimiesiems Lietuvoje, bet ir kilpa mums patiems. Kiekvienas vienu ar kitu būdu užmezgęs su bolševikais ryšį net nepasijus patekęs į jų agentų tinklus.

Tebūnie į šias naujas bolševikų pastangas mūsų, lietuvių, senas atsakymas: solidarumas, tautinis susiklausymas, savųjų interesų subordinavimas bendriesiems reikalams. Mūsų tautos priešai nesnaudžia ir stengiasi visokiais būdais mus palaužti. Netalkininkaukime jiems savo rietenomis! Stiprinkime savo tautinę bendruomenę, vienas kitam padėkime, kad lengviau galėtumėm pakelti politiniam emigrantui skirtąjį likimą. Ruoškimės patys ir ruoškime savo vaikus tai valandai, kada tėvynė vėl bus laisva, kada jai bus reikalingos mūsų jėgos, mūsų patirtis, mūsų žinios.

Vykdomoji Taryba

(Pabaiga 3 psl. 1 skilty)

Lietuviai Pasaulyje

Argentina

* Antrajame Argentinos žurnalistų kongrese dalyvavo apie 180 atstovų. Lietuvių spaudai atstovavo ALB red. K. Norkus.

* Buenos Aires universiteto veterinarijos fakultetą baigė vet. gyd. laipsniu Irena Klusaitė. Tai pirmutinė veterinarijos gydytoja lietuvaitė Argentinoje ir visoje Pietų Amerikoje. Buenos Aires un-to farmakologijos fakultetą baigė A. Nemiškytė, E. Peron miesto inžinerijos mechanikos fakultetą — inž. V. Fialkauskas.

Italija

* PLB Italijos krašto valdyba suruošė Romos lietuviams paskaitą, kurią skaitė kun. Armando Zavatta, nesisiai grįžęs po 12 metų kalėjimo iš Sovietų Rusijos. Jis papasakojo lietuviams labai įdomių dalykų apie mūsų tautiečius koncentracijos stovyklose ir kalėjimuose Sovietų Sąjungoje, taip pat suteikė nemažą žinių ir pavardžių. Jis pažadėjo netrukus įteikti visas žinias apie lietuvių raštus — jos bus perduotos bendruomenei per ELTĄ, Kun Zavatta šiomis dienomis išleido knygą "Mano 12 metų Sovietų šalyje", kurioje labai nuoširdžiai atsiliepia apie lietuvių ir pareiškia, kad tik jų dėka yra išgelbėjęs savo gyvybę.

J. A. V-bes

* VI. Brazilio dramų studija gegužės 14 d. minėjo savo veiklos penkmetį. Iki šiol per studiją perėjo 105 asmenys. Per metus pastatyta 14 veikalų ir turėti 36 parengimai. Jų lankytojų vidurkis — apie 450.

* "Muzikos žinių" redakcija išleido J. Čiurlionytės "Mažąjį pianistą" ir ruošia panašių leidinių: vadovėlių skambinti kanklėmis, groti akordeonu ir t. t.

* JAV išrinktoji LB krašto taryba pirmojo posėdžio sukviesti numatoma birželio 25-26 d.d. Posėdyje dalyvaus sprendžiamuoju balsu išrinktieji 27 Tarybos nariai ir 9 Loko nariai, o patariamuoju balsu numatyta kviesti Loko narių antrininkus, laikinuosius garbės teismo narius, 9 pirmuosius kandidatus į tarybą ir apygardų valdybų pirmininkus, o svečiais — visą eilę žymesnių veikėjų, spaudos atstovų ir t. t. Per posėdį bus išklaudyta apskaitinių pranešimų ir aptartas bendruomenės ateities veikimas. Taip pat bus tariamasi tautinio ugdymo ir švietimo reikalais, Kultūros Fondo ir kt. Tarybos prezidiumą numatoma išrinkti trejiems metams. Lokas savo ankstesniame posėdyje yra nutaręs prisidėti prie kongreso nario Bosch rezoliucijos (H. Res 137) paremimo. Bendraraštyje apie šią rezoliuciją paimformuoti LB padaliniai. Ligi šiol gautaisiais duomenimis į tarybą išrinkti šie kandidatai: prof. kun. St. Yla, prel. J. Balkūnas, prel. Ign. Albuvičius, St. Barzdukas, inž. A. Rudis, prel. P. Juras, muzikas A. Mikulskis, prof. St. Kolupaila, ats. gen. K. Mus-

KAIP VYKDOMA "Sniego" OPERACIJA

(Tęsia iš 2 psl.)

smurtą.

Jūs, sovietiniai rusai, galėtumėt paskubinti sklaidą šia kryptimi ir prisidėti prie pasitikėjimo atitaisymo tarp tautų ir valstybių. Jūs galėtumėt tai padaryti patys pirmieji grįždami atgal namo Jūsų pačių tėvynėn. Tai darydami, Jūs geriausiai įrodytumėt, kad Jūsų kalbos apie tautų laisvę, pasaulinę taiką ir žmonijos pažangą nėra tik taip sau tušti žodžiai. Laisvę atgavusios Pabaltijo valstybės, reikia manyti, būtų iš pirmųjų, kurios su Jūsų kraštu atgaivintų geros kaimynystės santykius. Grįžti atgal dabar esamomis sąlygomis, mes nemanome. Mes nenorime sudaryti vergų papildą nei Jūsų kolchozams, nei Jūsų kasykloms, nei Jūsų ginklavimosi pramonei. Atpratinę mus nuo laisvės išsilieję Jums nepavyko — ir niekada nepavyks."

teikis, kun. dr. A. Juška, dr. P. Bajerčius, Dr. V. Maciūnas, Dr. J. Girnius, ats. gen. M. Rėklaitis, Liet. Enciklopedijos leidėjas J. Kapočius, kan. V. Zakarauskas, kun. B. Sugintas, A. Bendorius, adv. R. Skipitis, ats. pulk. J. Šlepetys, dr. J. Puzinas, muzikas J. Žilevičius, P. Gaučys, dr. M. Gimbutienė, J. Stukas, A. Nasvytis, J. Boley-Bolevičius. Tarp išrinktųjų ypač gausus kultūrininkų skaičius. Didžiausias balsų skaičius (3673) buvo atiduotas už prof. St. Ylą.

* Į tarpt. juristų kongresą Atėnuose iš JAV vyksta birželio mėn. pradžioje LLK pirm. V. Sidzikauskas ir V. Rastenis, iš latvių — dr. V. Masens ir Čakstė.

* Miškų inž. V. Žemaitis paruošė platesnę studiją apie Šešupę ir jos upyną. Ją peržiūrėjo prof. St. Kolupaila.

* "Aidų" žurnalo mokslinė premija paskirta dr. Z. Ivinskiui už jo istorinį veikalą "Vysk. M. Giedraitis ir jo laikų Lietuva". Premijai 500 dol. paaukojo Pr. Juras.

* Lietuvos Laisvės Komitetas persikėlė į naują būstą. Dabartinis adresas yra toks: 270 Park Ave., Bld. "G" New York 17, N. Y., U. S. A.

Urugvajus

Mirė Lietuvos bičiulis.

Po sunkios operacijos Montevideuje mirė vienas įžymiausių ir nuoširdžiausių Lietuvos bičiulių, rašytojas ir profesorius Victor Dotti. Savo ideologija jis buvo artimas liberaliniam dienraščiui "El Dia", per kurio puslapius perleido vertingą antikomunistinį veikalą "Žmogaus agonija" (La agonía del Hombre Examen de la Rusia Sovietica). Šioje puikiu stiliumi ir didžio laisvės kovotojo dvasia parašytoje 330 pusl. knygoje Victor Dotti Lietuvos dabartinei nelaimėi pavaizduoti ištaisius puslapius citavo C. Veraxo raštus. Abu autoriai buvo asmeniniai bičiuliai. Prof. V. Dotti nekarti ugningai gynė Lietuvą savo paskaitomis bei prakalbomis Vasario 16, birželio 15 ir kitomis progomis per radiją ir masiniuose antikomunistiniuose aktuose. Jo artimesiems nuoširdžią užuojautą pareiškė Lietuvos min. Dr. K. Grauzinis ir spaudos attache K. Čibiras — Verax.

Vokietija

"Tremties" leidykla išleido Dr. J. Reimeikos, buv. Vytauto D. gimnazijos mokytojo Klaipėdoje, 112 puslapių "Lietuvos pajūrio padavimus". Tai Mažosios Lietuvos istorinių vietovių padavimai — Rambynio, Ragainės, Vilmantynų kalno, Kaukaro, Meilingos ir kt. Įvado žodį "Svečiuose pas milžinus" yra parašęs pats autorius. Jis turi paruošęs ir daugiau Mažosios Lietuvos tautosakos rinkinių. Veikalą leidėjas "Tremties" redaktorius S. Miglinas knygoje pažymi, kad šis leidinys išleistas motyvu: "tremties lietuvių sieti su Lietuva, šiuo atveju — ir su Lietuvos pajūriu..." Ypač tokiais leidiniais norima sieti su savuoju kraštu tremtyje augusį jaunimą.

VLIKO BŪSTINĖ LIEKA EUROPOJE

Pasibaigus VLIKą sudarančių politinių grupių centrų atstovų pasitarimui 1955 m. gegužės 14 d. New Yorke, spaudai tuo reikalu buvo paskelbtas toks oficialus komunikatas: "VLIKą sudarančių grupių atstovų pasitarimas 1955 m. gegužės 14 d. išklaušė jo sudarytos VLIKO perkėlimo sąlygoms tirti komisijos pranešimo. Išklaušęs komisijos pranešimo, VLIKą sudarančių grupių pasitarimas daugumos pritarimu nutarė: VLIKO sesijos šaukiamos ir užjūrio kraštuose.

Kiekviena VLIKą sudaranti grupė į tos sesijos posėdžius deleguoja po tris atstovus. Kiek galint artimiausiu laiku pirmoji užjūrio sesija šaukiama posėdžių JAV-bėse. Į VLIKO sesijos JAV-bėse posėdžius kviečiami svečiai: Lietuvos įgaliotas ministras P. Žadeikis, Amerikos Lietuvių Tarybos Vyk-

Tautos tragedija minint

MASINIŲ TRĖMIMŲ PRADŽIA

"Seni klevai liūdėdami nutilo,
Bičių netraukė žydinti lanka.
Nelaimės siaubas ant namų pa-
[kilo,
Tarsi sunki, grąsinanti ranka."
J. Almis Jūragis

Minėdami didžiąją mūsų tautos tragediją, mintimis turime persikelti į 1941 m. birželio mėn. tragedijų pradžią, kuri, deja, nenutrūkstanta išvežamųjų mūsų tautos sūnų ir dukterų grandine tesiasi jau keturiolika metų.

Ir štai mes mintimis grįžtame į anuos laikus. Gražus, prasidėjęs pavasaris neteikia mums to džiaugsmo kaip visi kiti. Atrodo, kad ir saulė nebe taip šviečia ir paukščiai čiuilba kažkaip nejaukiai, mūsų visų širdys kupinos baimės, nepasitikėjimo, nuolatinio laukimo kažko baisaus, ko dar mes nematėm ir nepergyvenom. Juk mylimos tėviškės laukais vaikščioja mirtis. Nebesigirdi vakarais taip lietuvių širdžiai būtinios dainos, nes žmonės jau pradėjo bijoti savo balso. Ir mes ne kartą buvome liūdininkais, kada senutė motina, jau nepernešdama šio slepiamo košmaro, su skausmu veide suklumpa po kryžiumi ir virpančiom lūpom meldžiasi:

— Viešpatie, kuris saugai ir tvarka kiekvieną gyvybę pasaulyje, atitolink šią rykštę nuo mūsų, nes namai jau nebe namais paliko.

Deja, baimė rykštė nebuvo atitolinta ir mes sulaukėm dar klaikesnės birželio mėn. 14 d. nakties. Veik kiekvieno kaimo keliais riedėjo rusiškos mašinos, keikėsi ir daužė šautuvų buožėmis savo aukas enkavedistai, šaudė vietoje bandančius nuo savo lūkimo pabėgti. Vėliau vyrai atskiriami nuo žmonių, žmonos nuo vyrų, net vaikai nuo motinų, taip, kad šioje į dangų keršto šaukiančioje valandoje negalima gauti pagalbos nei užuojautos net iš savo artimiausių asmenų. Mes savo akimis pamatėme, kaip azjatiškai — bolševikinė santvarka nuvertino žmogų iki paprasčiausio gyvūlio ir tik kaip su tokiu buvo elgiamasi, tiesiog sutrypiant kojomis bet kokią žmonijos amžiais ugdytą etiką bei žmoniškumą. Ne vienas iš mūsų tomis birželio dienomis netekome savo brolių, seserų, giminaičių bei bičiulių. Jie buvo kalti dėl to, kad mylėjo savo mažą Tėvynę, kad ją mylėjo taip, kaip vaikas myli savo motiną.

Neminėsime statistikos davinių apie išvežtuosius bei jų skaičių, bet nesuklysim sakydami, kad nuo anos tragiškos birželio nakties iki šių dienų mūsų neskaitytos tautos apie trečdalis geriausių sūnų ir dukterų nuėjo savo keliu lėtai mirčiai nuo bado ir šalčio Sibire, arba pakelyje, nepaieinant iš nuovargio ir nusilpimo, enkavedisto buvo nušauti.

Minėdami šią didelę tautos tragediją ir turėdami prieš akis jau sudėtą ir dar tebededamą auką ant Tėvynės aukuro, mes privalome apsigalvoti ir tuo pačiu pasijuntam kryžkelėje. Ar išlaikys tauta, ar žus? Ar mes, sauja tremtinių, išsisklaidysiu visame pasaulyje, išstipsime svetimųjų jūroje, ar nepalūžę ir išlaikę savo tautos tradicijas ir būdą, sąlygoms pasikeitus, grįšime į Tėvynę jai padėti? Gyvendami demokratinuose kraštuose mes, atrodo, jau net per daug

greitai sumateralėjome. Daugumoje jau taip sunku surasti pensą lietuviškam laikraščiui, knygai ir kitiems tautiniams reikalams. Bet tuo pat metu tą pinigą lengva širdimi investuojame į namuką, automobilį, moderniškus baldus, raidogramą arba — blogiausia — prageriamą. Net ir laiko jau trūksta lankyti lietuviškus minėjimus, susirinkimus, pobūvius. Mat, laiką ir pinigus praleisti galima daug įdomiau, arklukų bei šunų lenkynėse, arba naktiniuose klubuose. Vaikai nusižiūri ir seka tėvus ir taip lengva širdimi, staciai nejauciant, užmirštame, kas mes esame ir kuo turime būti. Ir jei taip eisis ir toliau, mes turime pagalvoti, kas bus už 10 ar 20 metų, jei būsime čia priversti pasilikti ilgesnį laiką?

Šiuo tamsiausiu mūsų tautos istorijos laiku, daugelis stato pavyzdžiu žydų tautą. Ir tikrai. Veik prieš du tūkstančius metų, kada Romos imperatoriaus įsakymu, jie buvo išblaškyti po visą pasaulį, jų tauta siekė iki milijono asmenų. Bet prieš antrą pasaulinį karą visam pasaulyje buvo apie 16 milijonų žydų. Kryžiaus karų metu, jie buvo užmušinėjami akmenimis, kryžiuojami prie kryžių, uždaromi į getus, atimamos jiems žmogaus teisės vien tik už tai, kad jie buvo žydai. Hitlerio valdymo metu buvo masiniai naikinami išžudant kelis milijonus, bet nežūrįrint į visa tai, jie išlaikė ir tiek skaičių, tiek materialiai sustiprėjo, kad net diriguoja pasaulio politikai, o ypač finansų politikai.

Neretai ir Lietuvos sodžiuose gyvendavo vargėnų žydėlių. Gyveno jų ir mano sodžiuje. Dar mažas būdamas nežartą užėidavau su seneliu pas vietinį žydėlį. Į akis krisdavo baidi nešvara, skurdas ir daugybė įvairaus didumo nešvarių, murzinių žydukų. Seneliui paklausus, ką darysi su tiek vaikų, nes jų patys vos pragyveni prekiaudamas adatomis, silkėmis ir žibalu, žydelis patenkintas atsakė: "Dievas davė dantis, duos ir duonos. O pasaulis platus". Lietuvoje žydai buvo pa juokos objektu dėl jo bailumo dėl višiško netinkamumo karo tarnybai. Bet, deja, pasaulis savo nuomonę pakeitė, kada Izraelis skelbė savo nepriklausomybę. Iš 16-kos milijonų žydų atsirado keliasdešimt tūkstančių dra suolių ir pasiryžėlių, susirinkusių iš viso pasaulio užkampių, stoji veik prieš visą arabų pasaulį ir savo pečiais išnešė Izraelio nepriklausomybę. Izraelio gyventojų skaičius ir dabar tera apie milijonas žmonių, bet jie drąsūs ir pasitikį savimi, nes juos besąlyginiai remia viso pasaulio 16 milijonų žydų. Išvada tiek mums, tiek visam pasauliui yra aiški. Žydas likosi žydu, ir pilnai įvykdė savo tautos veik prieš du tūkstančius metų duotą gar sujų šūkį: "Lai nudžiūsta mano kairė ir mano dešinė, jei aš tavęs išsižadėsiu, o Jeruzale."

Nuo amžių mūsų tauta buvo neskaitylinga. Bet ir didžiausiais mūsų valstybės ribų išplėtimo laikais tie didžiuliai nukariauti slavų plotai buvo apgyventi ne didesnio gyventojų skaičiaus kaip jų buvo ir Lietuvoje. Bet deja, šiais laikais, tie slavai, būdami nepaprastai veislūs, užpildė tuos plotus ir net anksčiau gyventas grynai lietuvių pakraščių sritis. Mūsų veik pusė tautos sutirpo jų masėje ir į mūsų tautą jie jau žiūrėjo kaip į išmirštančią. Jei mes grįšime mintimis į mūsų valstybės nepriklausomo gyvenimo laikotarpį, mes rasime dar normalų mūsų tautos praeigį kaimė, bet jei pažvelgsime į buvusį mūsų tautos elitą — inteligentiją, mes turėsime pripažinti, kad mūsų tauta, sekdamą jų pavyzdžiu, laike dviejų šimtų metų turėjo išmirti ir tai normaliose gyvenimo sąlygose. Aprūpinus daugumoje valstybės lėšomis (pavidale duotų stipendijų) mokslu, geromis algomis, geriausiai butais, valstybės elitas daugumoje turėjo tik vieną rūpestį: neturėti vaikų ir vargo su jų auginimu. Arba dėl visa ko turėti vieną, nedaugiau kaip du, kad būtų kam pavesti turimas turtas, dvarai, miestuose namai. Nors ir nemalonu, bet turime tai prisiminti, nes dar būtų žiauriau praeiti pro faktus užmerktomis akimis ir iš jų nepasimokyti.

Šiandien mes stovime prieš baisų mūsų tautos naikinimo vaizdą. Karas.

(ELTA)

(Pabaiga 5 psl.)

Redaguoja O. A. Pridotkaitė

MOTERS VAIDMUO TAUTOS LAISVINIMO DARBE

Gal ne vienas, matydamas moterį paskendusią kasdieninėse namų ruošos, vaikų auklėjimo ar kitokio pašalinio darbo smulkmenose, ne pagalvoja, kad ji yra žmogiškojo tobulėjimo akstinas, kad ji savo asmenybe, charakteriu ir darbais ugdo šeimyninį, socialinį ir net politinį gyvenimą.

Kasdieniniame šeimos gyvenime moteris yra artimiausia vyro bendradarbė. Ji yra pirmoji jo idėjų ir sumanymų šalininkė ir skatinėja ar, priešingu atveju, dažnai būna tų idėjų autorė, raginanti jį vyriška jėga stoti į jų įgyvendinimo kovą. Ji stovi šalia vyro ir vaikų jos sunkių uždavinių ugdyme. Jinai neša didelę auklėjimo ir asmenybės ugdymo atsakomybę savo šeimoje ir savo aplinkoje. Ji duoda tvirtą pagrindą žmonijos moralinių bei materialinių vertybių kėlimui, be kurių civilizacija ir kultūra negalėtų progresuoti. Ji yra nenuilstanti tų vertybių kūrėja ir kėlėja. Geroji įtaka, kuria motina spinduliuoja savo šeimos židinyje, įsilieja į tautinio gyvenimo verpetą ir savaime duoda savo įnašą tarptautinio gyvenimo progresui, kuriuo remiasi didieji žmonijos siekiai.

Koks gi yra lietuviškas moters vaidmuo mūsų tėvynės laisvinimo kovoje?

Lietuvė moteris, kaip švietėja — savo nenuilstamais darbais yra pati sau pasistačiusi nemirtingą paminklą. Prisiminkime josios vargo mokyklą, kuri išgelbėjo mūsų tautą nuo visiško ištautėjimo, josios aklą užsispyrimą priešintis bet kokiom svetimų tautų įtakom, josios gyvenimo formą, neišeinančią iš savo tautos senųjų papročių bei tradicijų. Lietuvės motinos kraštutinio pasiaukojimo ir vargo mokyklos vaisių išvaduje mes didžiuojamės mūsų tautos tautinio supratimo bei intelektualinio lygio pakilimu ir išlaikymu. Josios besąlyginis pasiaukojimas anais sunkiais caristinės okupacijos laikais davė mums didžius kovotojus ir didvyrius. Josios auka leidžiant savo sūnus ir vėliau dukras į augstąsias mokyklas, neįkainojama. Tik ji savo nepalūžusia dvasia ir jėga, davė mums Kudirką, Basanavičių, Maironį, Vaižgantą ir kitus mūsų lietuviškos tautinės sąmonės patriarchus, švietėjus ir kėlėjus, kurių dėka Lietuva Vasario 16 d. aktu įžengė į naują jau laisvą ir nepriklausomą gyvenimą.

Lietuvė, kaip savanorio ir partizano motina parodė mums augščiausį tautinio supratimo išsivystymą. Suprasdami motiniškos meilės jausmus, turime taip pat suprasti didelę savanorio motinos aukos vertę. Gal ne kiekvienam mūsų įmanoma suprasti senos motinėls skausmu patvinusią širdį, išleidžiant kartais vienintelį sūnų, gal ir amžinam nesugrįžimui. Tačiau mūsų savanorio motina buvo tvirta dvasioje ir nepavarduojama savo sūnaus rėmėja Lietuvos savanorio garbingoje kovoje už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę. Savanorio motina, bemokslė mūsų žalią kaimo dukra, parodė mums augščiausią tautinio išsiauklėjimo laipsnį, gilų tautinių reikalų supratimą ir nepalūžiamą dvasios tvirtumą. Josios asmenybė mums švies per amžius kilni pavyzdžiu.

Tos pačios pagarbos susilaukė ir šiandieninė kovojančios ir kenčiančios Lietuvos motina. Mes, deja, tik vaizduotėje galime matyti visus Sibiro tremtinio ir besislapstančio partizano motinos sunkumus ir pavojus. Jos begalinė auka ir pasiaukojimas turi būti aukso raidėmis įrašyta mūsų širdyse. Taip pat ir į vakarus išėjusio tremtinio motinai, tenka parodyti begalinės aukos ir savęs atsižadėjimo, išleidus savo vaikus į tolimiausius kraštus, į svetimas žemes, kovai su baisiausiu žmonijos priešu, dėl kurio mes esame praradę laisvę ir nepriklausomybę bei visų žmogiškos egzistencijos teisių.

Dabartinės moters lietuviškos pareigos ryškėja istorijos lapus bevartant. Per ilgus

šimtmečius lietuvi dalyvauja aktyvioje ir pasyvioje kovoje už tautos laisvę. Toje kovoje ji dalyvauja visa savo esybe, visomis fizinėmis ir psichinėmis galėmis. Jos nuolatinis budėjimas ties lietuvišku židiniu jos sukurtą vargo mokyklą, jos motiniškos širdies tvirtumas, išleidžiant savo sūnų į kovos lauką ir, pagaliau, ji pati yra aktyvi tos kovos dalyvė. Juk mes žinome iš savo padavimų apie Živilę, Gražiną ir kitų moterų didvyriškus žygius.

Jeigu senosios Lietuvos moteris suprato savo tautos laisvės didelę reikšmę, tai juo labiau mūsų laikų lietuviams, gyvenantiems įvairių išradimų ir netikėtumų amžiuje, turi būti aišku, kad kosmopolitiškos idėjos, nepatenkinamos žmogaus, ypač moters, turinčių tokių gaivališką veržimąsi į laimę. Todėl šiandieną kada esame atsidūrę daug blogesnėje padėtyje negu anuo laiku, kada Gražina mūsėsi su kryžiuočiais, prieš akis turime nepalūžiamos kovos pareigą. Ją mums uždėda ne vien tik kenčiančios tėvynės reikalas, ne vien mūsų gilūs patriotiniai jausmai, bet taip pat ir mūsų senosios savanorio ir Sibiro kankinio motinos, atidavusios augščiausią duklę Motinai Tėvynei. Mes lietuviškas moters, būdamos išsivijoje, turime tai giliai suprasti ir atiduoti savo besąlyginę auką, kuri iš mūsų bus tik pareikalauta. Turime dar atydziau budėti ties lietuviško židinio išlaikymu, mūsų vaikų auklėjimu, įžiebiant juose gilią tėvynės meilę ir tėvynės reikalų supratimą. Mes turime savo vaikuose, broliuose ir vyruose taip pat ir mūsų aplinkoje išugdyti šio tragiškojo mūsų tautai istorijos momento supratimą, patriotinių jausmų pakilimą ir ruošti juos mūsų visų bendram ir vieninteliui tikslui: Laisvos ir Nepriklausomos Lietuvos atstatymui, išugdant dvasiniai stiprius, tautiškai subrendusius ir atsparius tautos sūnus ir dukras.

O. Kairefienė

ŠEIMININKĖMS

VYNO PUNČAS

Karštas vyno punčas žiemą yra labai malonus gėrimas ir lengva jį paruošti.

Paimti:

- 1/2 puodelio medaus,
- 1 dėžutė (12onz.) vaisių nektaro,
- 12 gvazdikėlių,
- 2 lazdeles cinamono, maždaug 2 colių,
- 1 šaukštuką tarkuotos citrinos žievės
- 3/4 puodelio "muscatel" arba porto vyno
- 1 1/4 puodelio balto vyno.

Visus prieskonius ir medų sumaišyti ir pavirinti apie 15 minučių. Po to įpilti abiejų rūšių vyno ir pakaitinti, kad vos pradėtų virti. Duoti karštą, pašildytuose induose.

VOKIŠKAS TORTAS

Paimti:

- 3/4 svaro sviesto,
- 3/4 svaro cukraus
- 3/4 svaro miltų

Pirmiausia ištrinti iki baltumo sviestą. Atskirai ištrinti cukrų su citrinos žievele ir sumaišyti su miltais. Dabar sviestą sumaišyti su miltais ir cukrum ir gerai išminkyti. Iškočioti maždaug piršto storumo ir išpauti didelį ritinį. Padėti jį ant blėtos, ištepti uogiene, kokia nori, gi iš likusios tešlos išpauti visokias figūras ir uždėti ant viršaus. Patepti kiaušiniu ir kepti vidutiniam karšty. Iškepus papuošti cukraus pudra.

SALDINIAI IŠ ŽELATINOS

- 4 vokučiai želatinos
 - Pusė puodelio šalto vandens
 - 1 puodelis apelsinų sunkos
 - 2 puodeliai cukraus
 - 3 šaukštai tarkuotos apelsinų žievės
 - 2 šaukštai tarkuotos citrinos žievės.
- Suleisk želatiną į šaltą vandenį. Tegu

DVI SESERYS

Pusiaukelėje tarp mūsų kaimo ir miesto, vieškeliu eidamas, tuoj už senųjų kapinaičių rasi vadinamąsias trobeles. Yra tai keliolika vienoje eilėje susigūžusių priekelių, su mažu kluone, kurio stogas žirgeliais apžargstytas, ir su nedidesniu tvartu. Į vieškelio pusę prie kiekvienos sodybos augo sodelis, kuris pavasarį pražyla nuo obels ir vyšnios žiedų.

Trobelninkai nuo amžių sėdėjo ant savo sklypų, po kiekvienu grumstu apdaiginę bulvę ar kopūstą ir kiekvieną vagutę užsėję rugiais ar dobilais vieninteli žalmargei. Kai mūsų tėvai ir seneliai čia gyvena, nė vienas neatsiminė, kad trobelėse kuris ūkis būtų perėjęs į svetimas rankas. Bet toji dirva, kurios alai lysia buvo prakaitu nuberta, neišmaitino visų trobelės burnų, ir ūgtelėję vaikai, nei tie pėplūkai iš savo lizdo, tuoj išsiskirstydavo apylinkės sodžiuose už piemenis, bernus ir mergas. Ir kartais tuose nameliuose su visa kuo būdavo taip trumpa, kad žmogus, išmuštas iš įprastos vėžės, jau kol gyvas negalėdavo atsigriebti. Štai vieną naktį apdegė Muleckijų tėvuko pirkelė. Nuplėškėjo stogas, išsprogino langai, bet apsvilęs rentinys išsiliko. Susikalėdojęs kūlių, apdengė žmogelį pirkelę, užkėlė ant kraigo beržinius žirgelius, kurie bolavo iš tolo, ir įstatė naujus langus. Pritrūkęs skatiko, viename gale du langus užkalė lentgaliais ir taip juos paliko per keliolika metų, kol susikrapštė pinigų ir baigė įsirengti savo gūžtą.

Bet mano mintys dažniausiai grįžta prie seserų Tautvėriūčių, kurias pažinau tą saulėtą vasaros dieną, kada mane tėvai pirmą kartą išsivežė į miestą.

Bevažiuojant mums pro trobeles, ar ne ties trečiu rėžiu už Muleckio, tėtis truktelėjo vadeles, ir arkliai sustojo.

Aš tada sodo varteliuose pamačiau dvi augstokas moteris, kurios takeliuėjo į vieškelį. Kaip šiandien jos stovi man akyse: su gėlotomis skarelėmis ant galvos, su puokšte, kurioje raudonavo didelis bijūnas tarp smulkučių rūtų, ir su senoviškais, mėlynu ir raudonu raštu austais žiurštiais, kurie buvo toki švarūs, tartum tik vakar išstaklių išmirti. Abi jos buvo pasikaisiusios sijonus, kad nesudulkėtų, ir rankose nešėsi batus, į kuriuos buvo įsprausos maldaknygės.

— Ar į bažnytelę? — užkalbino tėvelis jas ir nubaudė sarti, kuris mėginęs žašlus liežuviu išgrūsti iš snukio: — Na, tu išdykėli.

— Į bažnytelę!

Jos atsakė abi sykiu, ir jų balsas buvo ramus ir malonus.

— Tai sėskite. Pavėžėsime.

Seserys pro mane sulipo į ratus. Bežiūrint į jų rausvus veidus ir geras, mėlynas akis, mane apėmė juokas, ir nesulaukęs aš sukrykščiau, apsikniaubdamas į mamos sterblę.

— Ak, tu apuoke! — subarė mane mama ir paklausė anas dvi moteris: — Kaip sveikos, Mortele ir Onute?... — Ačiū Dievuliui. Negalim skųstis...

Jos vėl sykiu atsakė tuo ramiu ir geru balsu.

Slapčiomis, pro mamos alkūnę, aš dirstelėjau į jas ir vėl suklikau iš juoko.

— Na, liaukis, vaikel! — jau rūščiau prabilo mama ir pastūmėjo mane nuo savęs. — Dar vežkis tokį bambalą į bažnyčią.

Susigėdęs ir susigraudinęs, kad už savo linksmybę buvau apulbytas, nutilau. Tik dabar aš supratau, ko krykštęs: ogi abi seserys buvo taip panašios, kad niekaip nebūčiau atskyręs vieną nuo antros. Ši naujiena taip mane ėmė kniesti, kad aš neiškentęs truktelėjau mamą už rankovės ir prisikišęs sukuž...

pastovai 5 minutes. Sumaišyk apelsinų sunką, cukrų ir žiupsnelį druskos dideliu, storam puode ir užvirink, maišydama, kol cukrus visai pasiskleis. Tada pridėk želatiną, sumažink ugnį ir pakaitink apie 12 minučių. Jeigu pasidarys viršų putas, gali jas nuimti. Pridėk apelsinų ir citrinos žievės ir supilk viską į plokščią keturkampą formą. Leisk pastovėti per naktį šaltoj vietoj, kad sutirštėtų. Tada supiaustyk į gabaliukus ir išvoliok juos cukruje.

dėjau į ausį:

— O katra jų Mortelė?

Mama irgi pašnibždomis atsakė man:

— Toji, kuri tėčio pusėje sėdi.

Savo mintyse pastatęs Mortą tėvelio pusėje, gi Oną — mamos, aš nurimau.

Gerą galą važiuovome tylėdami. Įsiganę arkliai bėgo lenkdamas vienas antrą, prunksdami ir šviesius karčius purtydami. Tik eržilas sartis, pamatęs svetimą arklį dobilenoje prie vieškelio, sužvingdavo skardžiu ir galingu balsu. Tėvelis sukirdavo jam botagu, ir vėl be žodžio tratėjome lygiu vieškeliu, už savo palikdami ilgą dulkių uodegą.

Besukant iš vieškelio į plentą, aš vėl įsitvėriau mamai į rankovę, bet sakyti nieko nesakiau. Man tik keista buvo, kad aš sumaišiau savo galvoje Mortą su Ona: man šmestelėjo, lyg Ona būtų gale ratų persėdusi prie tėvelio, gi Morta į mamos pusę.

Atsigręžęs pažvelgiau į seseris ir pasijutau iš tikrųjų negalįs atskirti Mortos nuo Onos. Man taip rodėsi, kad už tėvelio sėdi Ona. Žūrėjau į jas, ir man galvoj vis labiau jiedvi painiojosi. Ir niekuo negalėjau vieną nuo antros atskirti! Abiejų tokios pat skepetaitės su žaliomis gėlutėmis, abiejų toki pat šviesūs, tiesiai per galvos vidurį perskirti plaukai, abiejų tokios pat mėlynos, ramios ir geros akys, o kai prašnekdamas, ir balsas abiejų buvo toks pat giedrus, švelnus ir malonus. Net ir karpa su ilgu plauku kiekviena turėjo toje pačioje vietoje ties kairiuoju smilkiniu.

Mano susikrimtimą išblaškė mama, kuri paklausė:

— Mortele, ar daug turite audimo?

— Negalime nusiskusti, kad darbo trūktų. Garbė Dievui už tai, — atsiliepė toji, kuri sėdėjo už tėvelio.

— Aha! — tariau sau. — Tai šioji Morta...

— Norečiau užėiti kada pas jus ir (Tąsa 6 psl.)

KULTŪRINĖ KRONIKA

* **Liet. Enciklopedijos V tomas** jau atspausstas ir baigiamas įrišti. Tomas apima radės D pabaigą, kurią redagavo dr. J. Girnius, ir raidę E, kurią redagavo prof. J. Puzinas. Lietuvos žemėlapis, kurį leidžia Liet. Enciklopedijos leidykla, pasveikus J. Andriui, jau baigiamas parengti. Jis turės išsamų vardyną.

* **Teleforas Valius** išrinktas Kanados Grafikų Sąjungos centro valdybon.

* **V. Mincevičius Romoje** išvertė A. Vaičiulaičio novelę "Rogės", kurias vasario 16 proga atspausdino "La Rocca" žurnalas ir Nelės Mazalaitės legendą "Kareivis Jonas", atspausdino "L'Araldo" žurnalas.

* **Pasaulio Liet. Archyve per 1954 m.** įtraukta archyvinės medžiagos į registracijos knygas 1583 numeriai. Gautoji medžiaga atsiųsta iš 19 kraštų. Archyvo atstovybės veikia 14 kraštų.

* **Pabaltiečių diena rengiama Vokietijoje** rugsėjo pabaigoje ar spalio pradžioje. Rengia Baltų — Vokiečių Draugija. Ta proga per radiofonus bus duodami būdingesnieji lietuvių, latvių ir estų kūriniai. Iškilmingas draugijos posėdis įvyks Stuttgarte, kuriame posėdžiaus ir atskiros sekcijos. Pranešimus padarys Baltų Institutas, vokiečių Herderio Institutas. Be to, numatomas didelis vakaras su Pietų Vokietijos radiofono orkestru, baltų chorine muzika ir liaudies dainomis, baltų meno, raštijos ir tautodailės parodos.

* **Biblijos rankraštis, rastas 1947 m.** vienoje uoloje prie Mirties jūros, parodotas Amerikai. Rankraštis buvo šv. Morkaus vienuolyne senojoje Jeruzalėje. Iš ten, sumokėję daugiau kaip milijoną dolerių, nupirko JAV. Į Ameriką jis buvo atgabentas specialioje apsaugoje. Į Washingtoną palydėjo sustiprinta policijos sargyba. Rankraštyje yra Izaijo knyga, Habakuko komentarai ir viena dalis dar neišaiškinta.

* **Venesuelos Lietuvis** tokiu vardu pasirodė naujas žurnalas Venesueloje. Leidžia LB Maracas apylinkė, redaguoja A. Diržys ir J. Kukanauza. Iki šiol buvo leidžiamas "Tėvų Kelias" Caracase. Valencijoje — "Vyties Kelias".

DAR DĖL "ŽIVILĖS"

Gerbiamas Pone Redaktorai,
"Austarlijos Lietuvis" Nr. 10 maestro Jurgis Pajuodis savo pastabose dėl "Živilės" recenzijos (AL Nr. 8) patiekė visą eilę "stipriai" įvairiomis citatomis ir litanijomis garsių vardų motyvuotų argumentų, akivaizdžiai "irodydamas", kad J. Smilgys klaidina "AL" skaitytojus. Kadangi Jūsų laikraščio skaitytojų klaidintoju nenoriu likti, todėl tikiuosi, kad šis mano laiškas ras vietos Jūsų redaguojamo "A. L." skiltyse, už ką nuoširdžiai būsiu dėkingas.

Nepretenduoju į jokių kritikų, teatrologų ar autoritetų titulus (kabutėse ir be jų), tai buvau pabrėžęs recenzijos pradžioje pakartotinai pabrėžęs, jog nuomonė yra tik mano, t. y. — vieno iš mačiusių "Živilę" Adelaidės scenoje. Tą patį ir dabar kartuju, nors per tą laikotarpį, kuris praėjo nuo pirmosios recenzijos, turėjau progos įsitikinti, kad apie "Živilę" panašios nuomonės yra dauguma ją mačiusių.

Šio rašinio tikslas yra ne kartoti savą nuomonę, bet pažvelgti į tuos, kaip maestro Pajuodis rašo, "savotiškus kaltinimus" 1. progresui, moderniajai literatūrai, menui, 2. "Keturių Vėjų" sąjūdžiui, 3. rašytojui — dramaturgui A. Skėmai ir 4. Režisierui Pauliui Rūteniu.

1. Recenzijoje palietęs eksperimentinį mūsų amžių, netikėjau, kad tuose sakiniuose kas nors galėtų įžūrėti, jog jie, kaip maestro Pajuodis rašo, "yra nereikalingi ir beprasmiški išimčiai". Tokių tendencijų "išimtis" p. Pajuodžio kontrarencizijoje, tiesa, yra ir daugiau (Živilė — paleistuvė!), tačiau pateisinu, nes tendencija yra tokia stipri prižmė, kurioje sulūžta ne tik sakiniai, bet ir pati mintis, kuri sutrupina citatas ligi reikiamo dydžio gabaliukų.

Eksperimentus paliečiau ne jų beprasmiškumą norėdamas įrodyti, bet tik tam, kad rež. P. Rūteniu priminti, jog jie daromi dykumoje, paveikslų drobėje, penkiose gaidžių linijose, pagaliau knygų puslapiuose, bet ne pilnose publikos salėse. Nors gale rašinio maestro Pajuodis ir dėkoja rež. P. Rūteniu už eksperimentinį susprogdinimą "atomines bombas" Adelaidėje, tačiau aš, kaip "sprogdinime" taip pat dalyvavęs, turiu konstatuoti, jog vietoje Režisieriaus tikėto atominio sprogdinimo tikrumo buvo tik paprastas šnypstelėjimas ir neskanus nihilistinis kvapas, kurį maestro Pajuodis veltui nori išblaškyti citatų vėduoklėmis ir garsių pavardžių sąrašais (jų kiekvienoje enciklopedijoje galima surasti šimtakart daugiau), ir jeigu toms garsenybėms galima prikabinti dvasios "šarlatanų" titulus, nesiginčysiu — tai asmeniškai maestro Pajuodžio nuomonė, tai dar vienas iš jo "išimčių".

2. Dėl "Keturių Vėjų" nematau, kad p. Pajuodžio sugretintos Pr. Naujokaičio ir "Lietuvių literatūros istorijos" autoriteto" J. Smilgio citatos viena kita prieštarautų. Neneigiu futurizmo kaip tokio, tačiau, jei jis nenuginčijo literatūros ežere, galiu paklausti, kur jis yra dabar?

Kiekvienas daiktas, kaip fizika moko, panertas išspaudžia tiek pat vandens, kiek pats sveria. Tikiu, kad ir futbolai, motorų varikliai, pagaliau ir visos kitos šiukšlės, nuskęsdamos pakelias, tegu, ir literatūros ežero paviršiu, tačiau, ne visi jų niveliuodami pažvelgia dugnan ir pamato jo užteršimą. Šių žodžių netaikau mūsų literatūros žinovui Pr. Naujokaičiui, kuris toje pačioje, p. Pajuodžio cituotoje "Lietuvių literatūroje" vertindamas keturvėjininkų "tėvo" K. Binkio ankstesniąją — priešfuturistinę lyriką, aiškiai prasišaukia, kad "toji poezija yra mums daug artimesnė už anuos

svetimus lietuvių dvasiai moderninius bandymus".

Ne kam kitam, tik tai pačiai miniai pavalduoti "Živilės" recenzijoje ir buvo prisiminti "Keturi Vėjai", nes ir šių dienų lietuvių psichikai Lietuvių Teatro Mylėtojų Grupės vaidintieji "Aušros sūnūs" ir "Kaimynai" yra daug artimesni už "Živilę".

3. Visai teisingai p. Pajuodis rašo, kad jo tendencijos žirklemis iškirptos iš "Literatūros Lankų" ir "Aidų" citatos "teatologų" Smilgio nepagauna, nes ir jis yra skaitęs minėtas recenzijas ir, šale maestro Pajuodžio cituotų, yra radęs apie A. Skėmą ir tokių sakinių: "Besiblaškydamas tarp dviejų pasaulių — nuo surrealizmo iki fantastinio naturalizmo — vis dar nesurasdamas tinkamos intonacijos savo paties išsakymui ir pastovaus savo santykio su pasauliu principo, jis dažnai pasiduoda visko pasakymo pagundai ir neprasimuša pro vaizdų ir idėjų minias". Arba: "Kiekvienas rašytojas savo pasaulį tvarko ir tam tikrais moraliniais principais. Paties Skėmos pozicija būtų galima pavadinti imoralistine. Imoralizmas šiuo atveju reikštų išsiūjimą iš betkokios aiškiai formuluotos moralinės sistemos" ir t. t. (Lit. Lankai Nr. 3). O dėl Apokaliptinių variacijų palikimo įvertinti psichiatrijos autoritetams, kas bene daugiausiai užgavo maestro Pajuodį ir dėl ko man primeta "negirdėtą literatūros kritiko neskonį", leisiu šioje vietoje pasisakyti tiems patiems "Lit. Lankams" (Nr. 3): "Apokaliptinės variacijos, mūsų nuomone, nebeįeina į prozos kūrinių kategoriją. Tai yra neoninė Chicago poema prozoje, ... literatūrinio džiazo pavyzdys, ... jos galėtų vadintis ir seksualinėmis variacijomis, ... įdomios tik kaip tam tikra literatūrinė mankšta..." Maestro Pajuodis turėtų atkreipti savo dėmesį ir į tuos sakinius, ir pradėti baltoti Sančo Pančo asilą naujam žygiui — prieš A. Sietyną "Lit. Lankuose".

Cituojant "Aidų" (1951 m. Nr. 2) recenziją, p-nui Pajuodžiui reikėjo savo citatą prailginti tik sekanciu sakiniu ir ji būtų buvusi jau "neklaidinanti skaitytojų ir neparašyta tik pačiam sau. O tas sakinytas taip skamba: "Iš kitos pusės tačiau norisi pastebėti, kad veikalas (Živilė — J. S.) paliko savotiškai liguistą ir nihilistinę nuotalką, nes jo vedamoji idėja yra labai tuščia ir nepavykusi". Prie citatos su šiuo sakiniu ne "teatologas" Smilgys nieko negalėtų prikišti, nebent, kad tai trečias žygis, laikantis maestro Pajuodžio kovoje už literatūros ir dramaturgijos "ciesorių" A. Skėmą.

4. Kada visų laisvame pasaulyje išsisklaidžiusių lietuvių didžiausias rūpestis yra lietuviškumo išlaikymas, labai gaila, kad mūsų lietuviškų teatrų scenoms veikalai parenkami į tai neatsižvelgiant. Asauto neigiama filosofija, kuriai "Živilėje" autoriaus nieko pozityvaus prieš nepastatoma, režisoriaus dar paryškinta, lipni voratinkliu eina per visus tris paveikslus ir visur išėina laimėtoja. Nereikia jokių "ideologijų priešingybų", kad kiekvienas Gėrį ir Tėvynę mylintis lietuvis (šioje geležinės uždangos pusėje) į tokius veikalus rašantį autorių ir juos scenon perkeltantį režisierių mažiausiai pažūrės su galtesčiu, nes šandien tremtyje neužtenka žiūrėti tik veikalų sceniškumo, bet reikia matyti, kas norima juo pasakyti, o režisieriu — kas paryškinti ir ką pridengti, nes apie dramą išpūdį sudaro ir nuomonę suformuoja tai, kas buvo matyta ir užakcentuota scenoje, o ne po vaidinimo spaudoje skelbiamos recenzijos citatos, garsių vardų litanijos ir narciziški komplimentai.

J. Smilgys

SAVOJ SPAUDOJ

AMERIKA IR AUSTRALIJA PALYGINANT

"Lietuvių Dienos" paskelbė pasikalbėjimą su Australijoje gyvenusiais lietuviais, prieš kurį laiką persikėlusiais gyventi į JAV-bes. Manome, kad ir mūsų skaitytojas jų pareiškimai gali būti įdomūs, todėl čia išsiai perspausdiname jų atsakymus į įvairius jiems patiektus klausimus.

Redakcija

— Kodėl tremtinių judėjimas vyksta iš Australijos Amerikon, o ne priešinga kryptimi?

— Viena yra aišku, kad šitoksai antru kart emigravimas arba bandymas emigruoti vyksta ne dėl ekonominių priežasčių. Ekonomiški gerai galima įsikurti ir Australijoje.

Vis daugiau galima įsitikinti, kad šiandien po viso pasaulio kontinentus išsiblaškiusius lietuvius traukia Amerika, ne kaip "aukso šalis", bet kaip "Antroji Lietuva". Taip ir Australijoje gyvenę lietuviai tremtiniai su ilgesiu svajoja įsijungti į Amerikos lietuvių kolonijas su savom bažnyčiom, mokyklom, teatrais ir t.t. Žinoma, ekonominis Amerikos gerbūvis kartais ir perdėtai įsivaizduojamas. Tačiau jauniesiems, pajėgiems dirbti, visada visais atžvilgiais patiks Amerikos gyvenimas. Vyresniems, nemokantiems fizinio darbo, Australija yra vaisingesnis kampelis.

S. Juškaitė — Nyerges

— Kiek maždaug Australijoje gyvena lietuvių? Ar jie, proporcingai su Amerikos lietuvių skaičiumi, pakankamai aktyvūs laisvimo kovoje ir tautinės kultūros reprezentacijoje?

— Australijoje gyvena apie 10.000 lietuvių. Aš nežinau Amerikoje gyvenančių lietuvių skaičiaus, kadangi, nors jau praėjo virš 300 metų nuo jų kūrimosi pradžios, dar nebuvo padaryta tikslaus surašymo. Todėl nėra galima nei jų skaičių, nei tuo labiau jų veiklos proporcingis lyginimas. Tačiau vis tik man atrodo, kad Australijos lietuviai gyviau atsiliepią ir daugiau deda energijos į bendruomenišką veiklą, kai tuo tarpu JAV-bėse tik dar atlaigiamas pačios bendruomenės organizavimas.

Dr. V. P. Raulinaitis

— Ar nutautėjimo pavojus Australijoje taip pat grėsmingas, kaip ir JAV? Kur rodoma daugiau pastangų tą grėsmę įveikti?

— Nutautėjimo pavojus Australijoje irgi yra grėsmingas, kaip ir JAV-se, kai ypač yra varoma griežta asimiliacijos politika. Bent iki šiol ten buvo rodoma ir reakcija, ypač glaudžiau visų pavergtųjų tautų ateivių vadovybių bendradarbiavimu, drauge ir lietuvių.

J. Vaitaitis

— Ar tautinės bei ideologinės organizacijos Australijoje naudojasi tom pačiom laisvėm, kaip ir JAV-se?

— Australijoje tų laisvių gal tiek ir neturi, tačiau, aišku, jų turi žymiai daugiau, negu kad jų turėjo savuose nepriklausomuose kraštuose. Tiesa, australai labiau mėgsta matyti "suvirškintus" ateivius, negu susibūrusius į tautines grupes, tačiau sveikina kiekvieną ateivių kultūrinį pasireiškimą, kad ir su aiškiu tautiniu atspalviu. Taigi tautinės grupės, kurioms rūpi išlikti neasimiliuotoms, šią padėtį išnaudoja. Ideologinis veikimas turi vi-

—————

Jeigu mes, šventai suprasdami šių laikų mums uždėtas pareigas ir misiją, galėsime išauklėti skaitlingą naują kartą, jeigu sugebėsime išauklėti savo vaikus taip, kad jie, stoję mūsų vieton, žinotų esą lietuviams, kokiais buvo jo motina ir tėvas ir eis jų nurodytu keliu, mūsų Tėvynė ir tauta nežus. O mes baigdami šio gyvenimo kelionę, galėsime jaustis, kad savo pareigas Tėvynėi ir tautai atlikome, dalinai išpirkdami tą kaltę, kad sunkiausiu laiku ją apleidome jos pačios likimui.

Šiuo tamsiausiu mūsų tautai istorijos metu mus turėtų gaivinti nepriklausomybės kovų metu žuvusio jauno karininko žodžiai. Kada jis negyvas, karo metu su lenkais, buvo išneštas iš fronto lauko, nuvilksus jo mundurą kišenėje rasta jo paties krauju persisunkusi užrašų knygelė ir ten pirmam puslapyje įrašyti žodžiai:

"Ar mes keliamės, ar miegam,
Mums ant lūpų Lietuva.
Meilės Lietuvai nestingam,
Kad tik būtų ji gyva."

J. A. Skirka — Cabramatta

siškai "amerikonišką" laisvę, tačiau gaila, kad tos laisvės ideologinės grupės pilnai neišnaudoja.

Dr. J. Briedis

— Kuriam kontinente lietuviai intelektualai bei kultūrininkai parodo daugiau kūrybinės iniciatyvos ir pozityvaus bendradarbiavimo?

— Nors Australijoje yra nedidelis skaičius lietuvių intelektualų bei kultūrininkų, bet, imant proporcingai, manau, kad jie parodo daugiau kūrybinės iniciatyvos ir pozityvaus bendradarbiavimo negu šiame kontinente gyvenantieji, nes, viena, jie Australijoje žymiai lengviau dirba ir tou būdu gali daugiau laiko skirti intelektualiniams reikalams, o antra, tėvynės ilgesys, kuris Australijoje žymiai stipriau jaučiamas negu Amerikoje, darniai jungia juos į bendrą darbą lietuviybės labui.

J. Tūnins

— Pasaulio Lietuvių Bendruomenės organizavimas toliau yra pažengęs Australijoje ar JAV-se ir kodėl?

Pasaulio Liet. B-nės organizavimas daug toliau yra pažengęs Australijoje negu JAV-se, nes ten šis darbas prasidėjo 1950 m. pradžioje atskirose vietovėse: Adelaidėje, Melbourne, Sydnejuje ir kt. Pirmasis oficialus atstovų suvažiavimas įvyko 1950 m. gruodžio 29-31 d.d. Jau yra įvykę keturi Tarybos suvažiavimai. Bendruomenė yra apjungusi visus Australijos lietuvius ir neturi tokio pasipriešinimo kaip JAV-se. Ten veikia Tautos Fondo atstovybė nuo 1951 m., kuri dirba savistoviai.

Australijos Liet. Bendruomenė turi savo organą "Mūsų Pastogė", kuris yra visų B-nės narių laikraštis ir yra jų nuosavybė, leidžiamas Australijos Liet. B-nės Krašto Valdybos nuo 1950 m. liepos mėn.

Australijos Liet. B-nėi pritaria ten gyvenę lietuviai, be vieno kitosmens niekur nepriklausančio, arba dėl kitų asmeniškų sumetimų jai nepritariančių. 1951-53 m. Australijos Liet. B-nės Krašto Vald. pirmininku teko garbė būti man.

J. Vaitaitis

— Ar lietuviškas spausdintas žodis tose pačiose sąlygose gimsta ir ieško skaitytojo Australijoje, kaip ir Amerikoje?

— Lietuvių kolonijos Australijoje yra neskaitlingos, bent palyginant su JAV. Antra, finansiniai nelabai tvirtos. Dėl to ir lietuviškam spausdintam žodžiui gimti ir plėstis Australijoje yra žymiai sunkiau, negu JAV. Be to, didelė tautiečių dalis iš viso nesidomi lietuviška spauda. Visų tų sąlygų išdavoje ir atsimenant, kad JAV-se yra mūsų žymiausios kultūrinės pajėgos, ir pats Australijos lietuviškos spaudos žodis yra gana silpnokas. Svarbiausios lietuviškos spaudos problemos Australijoje šiuo metu yra: padidinti prenumeratorių skaičių, bendrą domėjimąsi spauda ir kiek galima sumažinti vietinių bei užsienio leidinių kainas. "Liet. Dienos" čia gali būti pavyzdžiu, pritaikydamos Australijai specialią kainą. Australijoje leidžiami du laikraščiai: "Mūsų Pastogė" (Sydney mieste, red. J. Kalakonis) ir "Australijos Lietuvis" (Adelaide mieste, red. J. Glušauskas). J. Glušauskas yra taip pat pirmasis ir stipriausias lietuviškų knygų leidyklos savininkas Australijoje.

J. Rugelis

— Kur pastebite daugiaus dinamizmo — JAV-bių ar Australijos lietuvių katalikų visuomenėje?

— Dinamizmo, sakyčiau, yra daugiau JAV-bių katalikų visuomenėje. Jo pasireiškimui, be abejo, daug padeda jau nuo seniau čia sukurtos katalikiškos organizacijos bei parapijos, o labiausiai skaitlingas naujųjų ateivių būrys, kurių tarpe mes randame visą eilę buvusių lietuvių katalikų veikėjų ir kurių įtaka čia reiškiasi visuose frontuose. Australijoje gi kas kita. Organizuotas lietuvių bendruomenės gyvenimas praktiškai didesniu mastu prasidėjo tik su naujaisiais ateiviais. Šių pirmomis dienomis daugumoje buvo užsiėmę savo ekonominio gerbūvio užtikrinimu. Lietuvių bendruomenė tačiau turėjo būti organizuota ir kieno nors vadovaujama. Pradžioje katalikiškoji visuomenė reikėsi pasyviai. Keli pasišventėliai bei entuziastai, kad ir su dideliu, bet pasyviu užnugariu negalėjo aktyviai reikštis

(Tąsa 8 psl.)

TAUTOS TRAGEDIJA ...

(Tąsa iš 3 psl.)

nuo karto mus pasiekiantieji partizanų laišakai rašo: — "Kruvinos mūsų rankos jau net jus pasiekia. Tai yra mūsų pačių kraujas. Jis teka upeliais. Liepsnojantieji mūsų ūkiai nusviečia padanges. Vasaros saulė nenudžiovina mūsų kraujo, o žiemos šalčiai jo nesušaldo. Šis kraujas nuplaunamas tiktai mūsų motinų, žmonių, mylimųjų ir vaikų ašaromis, kai jos mus apkabina. Kada pasižiūrime į išgriautus savo namus, kada stebime pasibiaurėtinus prievartos veiksmus, užmirštame išsekusias savo jėgas ir ramus šaltas pasipiktinimas duoda mums jėgų tęsti kovą. Mūsų vyrų lavonai — apvogti, išrenkti ir sužaloti — ištisomis savaitėmis guli miestelių rinkų aikštėse. Kartas nuo karto motina, mylimoji, arsesuo nepajėgia susivaldyti ir apkabina žuvusiojo lavoną. Tada šimtai rusų, kaip išalkusių vilkų gauja, puola žuvusio giminiečius ir gabena visus į Sibirą. Mūsų krašte nėra nei vieno kaimo, kuriame bent vienas namas nebūtų žiaurios tragedijos paliestas. Bet už gimtinę savo kraštą mes kovosime iki paskutinio. Gyvybę verčiau atiduosime gimtajame savo krašte, negu Sibiro tyruose. Ir priversime pavergėjus brangiai už ją mokėti. Mūsų lavonai lai pasodrins mylimąją mūsų žemę ir ateinančios kartos dėl to dar labiau turės mylėti mūsų Tėvynę. Mes mirštame su šventos mūsų žemės sauja burnoje..."

Tai yra į Dangų šaukiantis keršto balsas. Kartu apeliuojantis ir į mus visus, tuo labiau į tėvus, o ypač į motinų sąžinę. Akivaizdoje žudomos

tautos, neleisti tautai išnykti, bet vieton žuvusiųjų, atsisakant dalies savo asmeniškų malonumų bei patogumų, auklėti ir rikiuoti skaitlingą naują kartą.

Mūsų didžiojo varpininko ir tautos žadintojo dr. V. Kudirkos žodžiais:

"Lietuva mano! Priešui ant tavęs [įnirtus
Privalai tydra tapti ta, kuriai [nukirtus
Galvą, tuoj kelios vieton jos iš- [dygsta.
Išliksi tik į hydrą gyvumo pavir- [tus,

Nors priešas ir nestygsta!"

Birželio mėn. didžiųjų mūsų tautos tragedijų pradžia mus tam šventai įpareigoja, jeigu mes jaučiamės lietuviams ir žuvusiųjų bei ištremtųjų kraujo broliais. Jokie tautos fondai Tėvynės neatvaduos, nors jie būtų ir milijoniniai, jeigu nebeliks žmonių, kurie juos panaudoja ir reikalui esant neparems kraujo auka.

Jeigu mes norime, kad ta šventa mūsų kryžių ir smūtkelių šalis, mūsų nepaminoma Tėvynė Lietuva, ateityje vėl būtų gyva, dar gajesnė ir kultūringesnė kaip buvo, mes patys privalome garantuoti jai gyvybę ir už tai esame atsakingi prieš savo tautą ir istoriją, nes sąlygas tam turime.

Jeigu jaučiamės mylį savo Tėvynę ir norime jai tik gera ir kad jos vardas nežūtų su mūsų karta, mes privalome remti savą lietuvišką spaudą, mūsų pirmąjį avangradą kovoje už lietuviybę čia tremtyje, privalome mokyti savo vaikus lietuviškai ir įdiegti juose Tėvynės meilę ir visais būdais remti tautos kovą už lasvę ir lietuviybę.

Mokslo - technikos naujienos

SŪRUS JŪRŲ VANDUO PERDIRBAMAS Į GĖLĄ.

Tai seniai žinoma: išgarinai sūrų jūrų vandenį, surinkai garus, kurie druskos jau neturi (nes druska greit negauroja) ir gauni gėlą vandenį.

Bet ši procedūra labai ilga ir brangi. Todėl buvo ieškoma būdo, kuris būtų ir pigus ir greitas.

Dabar pranešama, kad Amerikos mokslininkai bei išradėjai jau turį išradę tokį būdą.

Gėlo vandens padarymas iš sūraus yra labai svarbus dalykas, nes tai yra svarbu laivams, o dar svarbiau žemės ūkiui, nes panaudojus jūrų vandenį drėkinimo reikalui galima bus paversti derlingomis dirvomis didžiulius dykumų plotus.

200 METŲ VĒZLYS

Ilgiausiai gyvenęs pasauly gyvis, kaip spėjama, yra vėzlys, kuris turi kietame šarve paslėptą kūną, o galvą, kojas ir uodegą pavojaus metu įtraukia į šarvą.

Kai pasaulinis keliauninkas kapitonas Cook keliavo aplink pasaulį laivu prieš 177 metus, jis jau paaugusį vėžlį padovanojo Tongo salų Malilos karaliui. Ir dabar tas vėzlys gyvas. Dabartinis sosto įpėdinis buvo atvykęs į Honolulu, Havajuose, pasiteirauti, kas daryti su vėžliu, jeigu jis mirytų?

Princas gavo atsakymą su tokiu klausimu dar palaukti... Reikia suprasti, kad vėzlys princa tikriausiai dar pergyvens...

PLAUKIKAS IŠ PRIEVARTOS

Makrelė yra labiausiai nepavargstanti žuvis. Be pertraukos, dieną ir naktį, ji keliauja didžiais vandenimis, bet tai daro ne dėl to, kad būtų sportininkė, bet tik dėl to, jog tik plaukdamas gali kvėpuoti.

Vaikystėje makrelė gali kartais pailsėti, bet suaugusi negali sau to leisti, nes tuoju užtrokštų. Jos kvėpavimo organai yra taip įrengti, jog reika-

kalauja nuolatinio vandens priplaukimo, kad tuo būdu kraujas gautų pakankamą kiekį deguonies. Makrelės dienos metu plauko dideliais būriais, o naktimis suskyla į mažesnius būrelius, arba net pavieniui keliauja.

JUOKTIS SVEIKA

Mes juokiamės, kad mums linksma, tačiau nepagalvojame, kad juokas ne tik nuramina mūsų nervus, bet ir visam kūnui duoda naudos. Geras, nuširdus juokas tiek pat naudingas, kaip vitaminų ar raminančių vaistų tabletė. Geras juokas atgaivina visą kūną.

Jei pažiūrėsime į besijuokiantį žmogų per X-Ray aparatą, tai pamatysime, kad jo diafragma kilnojasi ir eina žemyn, o plaučiai išsiplūcia. Žmogaus plaučiai įgauna daugiau oro ir deguonies, daugiau deguonies nuėina į kraują ir per visą kūną perbėga lyg gairinanti srovė. Kai žmogus juokiasi, plaučiai gauna dvigubai ar net trigubai daugiau deguonies, todėl po gero juoko žmogus jaučiasi išjudintas, "stimuliuotas", kaip po gero puodelio kavos.

Dr. James Walsh sako, kad žmonės, kurie daug juokiasi, gyvena ilgiau už tuos, kurie nesijuokia. Ligoniai, kurie juokiasi, pagyja greičiau už tuos, kurie nesijuokia. Juokas yra ne tik nervų ramintojas, bet ir viso organizmo "stimuliuotojas".

Guatemalos vyriausybė apkaltino Olgą Monzon, kad ji vartojanti burtus prieš prezidentą Armas. Ji padariusi lėlę, idėjusi ją į puodą su pamidorais, česnakais, kažkokiu skystimu, prismaigčiusi lėlei į galvą adatų ir pasiuntusi tarnaitę, kad visą tą makaliene palaidotų kapuose. Policija, pasikvietusi burtininkavimo specialistus, išaiškino, kad tai reiškia mirtį tam, kurį vaizduoja ta lėlė. Na, ir byla.

LIGONIS VĒL ATSIGULA Į LOVĄ

Prancūzijoje Mendes-France vyriausybė buvo pravedus įstatymą prieš alkoholį ir valstybė turėjo nupirkti alkoholio šiems metams 1,650,000 hektolitru mažiau. Tačiau nuvertus Mendes-France, pakėlė galvą alkoholio biznierių, ir kovo 16 dieną senate Mendes-France įstatymas buvo panaikintas. Prieš jį kalbėdamas komisijos referentas ponas Quinson šitaip argumentavo: "Moksliško pagrindo sėkmingai kovai prieš alkoholizmą nėra. Nėra įrodyta neginčijamai, kad alkoholis yra nuodingas; mažų mažiausia mokslas nėra nustatęs nuodingumo laipsnio. Tam geriausias įrodymas yra, kad alkoholis vartojamas kaip geriausia priemonė prieš alkoholizmą."

Taip buvo panaikintas įstatymas prieš alkoholį. Taip netrukus buvo numinti muitai nuo naftos. Suinteresuotos firmos eina tiesiai per atstovus. Tam reikalui jos yra labai susiorganizavusios ir glingos, ir jų argumentai "magiška" atstovus veikia.

Magiška" atstovus veikia.

ŠALIA POLITIKOS

Kai Thailando sostinė Bankokas buvo aprinkta Manilos sutartį pasirašiusių valstybių konferencijai, miestas iš paskutiniųjų ėmė puoštis. Viešbučiuose buvo sutvarkyti ventiliatoriai; į gatves buvo pasiūsta tūkstančiai sušluotom, o kiti ravėjo žoles iš griovių, kurie eina per vidurį miesto. Reikėjo tinkamai paruošti ir gyventojus. Du sunkvežimiai su garsintuvais važinėjo gatvėmis ir šaukė:

"Dėmesio, dėmesio! Vagys ir kišenvagiai, būkite tokie geri ir neišeikite iš savo namų per visą SEATO konferencijos laiką."

Iš kito sunkvežimio skambėjo griežtas įspėjimas:

"Dėmesio, dėmesio! Per visą savaitę nuogų vaikų neleiskite bėgioti sostinės gatvėse."

PASAKOS VIRTO TIKROVE

Šiais metais sukako 50 metų, kai mirė prancūzų rašytojas Jules Verne, gimęs 1828 metais. Jis visame pasaulyje buvo pagarsėjęs savo romanais, kuriuose jis papasakojo apie įsivaizdujamus mokslo išradimus.

Jules Verne turėjo neišpasakytą vaizduotę. Jis prieš 70-90 metų savo romanų veikėjus lėkdino lėktuvais, vežiojo povandeniniais laivais, rodė jiems televiziją ir t.t. Tada tai buvo laikoma vaikiška svajone, o žiūrėkite, ką jau turime šiandien: tos svajonės toli pažengta.

Jules Verne prieš 83 metus vaizdavo kelionę aplink pasaulį per 80 dienų, gi šiandien lėktuvu tokia kelionė atliekama per kelias dienas, o netrukus nė tiek nereikės.

Meilė greit ir lengvai gimsta, bet ilgai ir skausmingai miršta.

Nemirovičius.

SUTAUPYSITE PIRKdami TIK GERĄ PREKĘ

Pirkite batus bet kurioje firmos

EZYWALKIN Ltd.

KRAUTUVĖJE

90, Rundle Street
Unley Road
Mount Gambier

Port Pirie
Port Lincoln
Port Adelaide

Hindmarsh
Hindley Street
Gouger Str.

Kiekvienos poros batų patvarumas garantuotas

TRYS SESERYS

(Tąsa iš 4 psl.)

pasišnekėti, — vėl prabilo mama.

— Dėdieniuke, visados jūsų laukiamė, — pratarė abi seserys sutartiniu balsu, lyg į poterius atsakinėdamos.

Mama kalbėjo:

— Mums reikėtų staltiesių... Ak, aptingau! Juk ir pati galėčiau išsiausti... Bet aš norėčiau dailesnio rašto staltiesių, o kas gražiau bepadarys už Mortelę su Onute...

— Ką jūs, dėdiene... — buvo bepradedančios gintis seserys

— Jau nesizeminkit tikrai, — atrėmė rimtai tėvelis. — Kas nežino, kad visoj apylinkėj nagingesnių audėjų nerasi.

Jis nutilo. Visi tylėjom, žinodami, kad teisingi buvo jo žodžiai.

Po valandėlės Ona prašė:

— Nei jūs girkit, nei ką... Bet jeigu dėdienei reikėtų staltiesių, ar juostų, — padarisiva, padarysiva!

Tuo tarpu mano dėmesys nuo šnekos nukrypo į raudonas kareivines užgluosnių ir jovarų, į miesto namus ir bažnyčios bokštus. Nuvažiavę arklius pasistatėme klebonijos kieme. Abi seserys išlipo, pagarbūi linktelėdamos galvas padėkojo ir, prieš nueidamos, rūpestingai apsižiūrėjo, ar prie jų ilgų, juodų ir lygiais stulpais suklostytų slonų nebus prisisėgęs koks šiaudas ar dobilas.

Beišsiskiriant mama joms šnekėjo:

— Užeisiu, užeisiu kurią dieną...

Aš jau nepaisiau nei seserų Tautvėriūčių, nei jų atsakymo. Pasišėjęs ant pasostės, žiūrėjau į daugybę arklių, kurie ėdė šieną iš ratų, žiūrėjau į kunigą, kuris vienplaukis po liepa šnekėjo su keliomis moterimis, ir į margą žmonių liūliavimą gatvė ir šventorium. Pro tą minią dar kartą pamačiau einant Mortą su Onute: išsyk pažinau jas iš vienodo ūgio, iš baltų skarelų, iš to neatskiriamai juodviejų artumo, kuris per metų metus jas surišo taip, kad jos dvi buvo lyg koka viena būtybė.

Čia iš lėto suskambo didysis varpas, šaukdamas žmones melstis.

Tą dieną abiejų seserų jau nemačiau ir net neatsiminiau. Visą laiką buvau užimtas čia varpų gaudimo, čia vargūnų giesmės, čia vėl kunigo, kuris pa-

mokslą sakė, o ypač visa ką man iš galvos išmušė nauja kepurė, kurią drauge su burniniu armonikučiu man nupirko po mišparų.

Namo grįžome vieni.

2.

Praėjus kelioms savaitėms, kartą buvau išbėgęs pas piemenuką į galaulakes, kur iš toli ir plačiai matyti. Jeigu diena būdavo gryna, pasistiebęs ant kapčiaus galėjai regėti šešetą ar septynetą bokštų, pro šakas kylančių ir giedrių padangę: ten buvo Vilkaviškio, ten tarp medžių gumšojo Pajevo, ten vėl slėnyje stiebėsi Alvito bažnyčios, o vakarų šone kilo Virbalio ir Naumiesčio bažnyčių balti ir galingi mūrai, ir už pastarosios niūsojo Širvintos kirkė, jau Vokietijos žemėje; jeigu nusigręši į žiemius, pro giraitę kyšant išvysi Didvyžių laibą, raudoną plytų bokštėlį. Vaikams mums būdavo neapsakomas džiaugsmas ir nepaprasta laimė, jeigu kada nors pasisekdavo šitiek pasaulio pamatyti tuo vienu kulnies apsisukimu. Ir retai kada mums pavykdavo suskaityti visu ruožtu visas tas bažnyčias, ten baltas, ten raudonas, ten vėl taip tolimas, kad bokštas atrodė kaip šiaudelis.

Tą popietę aš stambiau, pūsdamas armonikučių, ir stengiausi medžių kuokšte ant tų kalnelių atsekti Pajevo bažnyčią. Diena buvo graži ir mėlyna, o nuo žirgų čirpimo žolė drebėte drebėjo, — taip tiršta buvo jų balso.

Man bestovint ant kalvos, už kluono užėjo mama ir, ranka prisidengus akis nuo saulės, žiūrėjo į mane su piemenuku.

Dar ir šiandien matau ją ten stovint ir mojuojant mums, o paskui pasigirdo jos balsas — toks silpnas ir tolimas. Šaukė mane.

Pasišokinėdamas ir išgąsdinęs avis, kurios stačios snūduriavo, nukorusios galvas, aš nuskriėjau pas mama.

Ji tarė:

— Nori eiti į svečius?

Manęs dūsyk klausiti nereikėjo.

Beregint buvau su savo naujais kepurėmis ir su išieginiais drabužiais. Besitaisant mamytę sakėsi panūdusi už eiti valandėlę pas Mortą su Ona ir pasžiūrėti tų staltiesių, kurias mums audė. Keliavome per pievas, pagal mūsų kaimo upelį, pro tas apleistas, su iškrypusiais senoviškais kryžiais kapi-

naites. Aš buvau taip susirūpinęs, kad man net širdis šokinėjo, ir vis stengiausi nė per pėdą neatsilikti nuo mamos, bindzendamas paskui, kaip šunelis. Gi kai pasiekėme Tautvėriūčių sodo vartelius, nusitvėriau mamai už rankos, ne iš baimės, bet dėl to, kad šis apsilankymas man rodėsi toks nepaprastas.

Sodelis buvo aptvertas pinučių, kuriuose niekur spragos nematėi. Sugirgždėjęs varteliams, žengėme į patį sodą, kuriame iš šonų augo vyšnių ir obelių, o viduryje buvo prisodinta gelių: raudonos, baltos, mėlynos ir žydros, josios kelė savo galvas į saulę ir buvo tartum šviesesnės ir linksmesnės už visas gėles, kurias esu matęs. Taip rodėsi gal dėl to, kad visas darželis buvo išravėtas, grėbliu išpurentas, takeliai smėliu šviežiai nubarstyti, o kiekviena lysia apsmaitstyta žilvčiais, pusiau į lanką suriastais.

Įžengėme į priemenę. Girdėjome, kaip staklės pirkloje trinksi, ir į jų trenksmą daužėsi mano širdis.

Mama atidarė duris ir, perlipusi augštą slenkstį, pagarbino.

Aš likausi antroje slenkščio pusėje, ištrūkęs iš mamos rankos ir labai nustebęs. Mane vėl stebino tos dvi seserys. Beeidamas aš vis galvojau, kad jas namie rasiu tokias, kokias mačiau aną kartą mūsų vežime. Bet prieš mano akis pirkioje pasirodė naujas paveikslas. Pirmiausia aš išvydau vieną seserį (paskui sužinojau, kad tai buvo Morta), vidury aslos sėdinčią prie ratelio ir vejančią baltus siūlus ant lendrinės šėivos. Ne jos ratelis, ne tie skaisčiai balti siūlai mane stebino, tik tai, kad ji buvo be skarelės ir kad savo storą šviesią kasą buvo susukusi į kuodą ant pakaušio.

Antroji sesuo sėdėjo staklėse ir audė, atlaši ir ranką su šaudykle toli atmesdama į šoną. Jos kasa buvo apvyniota aplink galvą.

Mus pamačiusi, ji padėjo ant audeklo šaudyklę, paleido muštuvus ir pakojęs, kurios valandėlės tabalavosi, likusios be darbo.

Ir Morta sustabdė ratelį, ramiai burzgsų.

Abi jos tarė viena už kitos:

— Viešnia... Ir vaiką atsivedė!

Jų balsas buvo toks geras ir švelnus, jog iš tikrųjų jautėi, kad joms

smagu matyti mamą ir mane. Aš pūsojau dar priemenėje, ir visas paraudau, išgirdęs mane minint. Pats neišmaniau, ar čia rintis per slenkstį, ar vietoje stypsoti, ar pasukti atgal į sodą.

— Nesislapstyk priemenėj ir eikšni čionai, — tarė mama, pasibučiavusi su Morta ir Ona, kuri jau buvo išlipusi iš staklių.

Įėjau į kambarį ir atsistoju prie durų, abiem rankom įsikibęs į savo naują kepurę.

Morta su Ona nuvedė mane ir pasodino ant kėdės, kuri buvo namų darbo, su išpjaustyta žvaigžde atkeltėje ir su marginiais.

— Taip įsinorėjau pažiūrėti, kaip atrodo audinys... — prabilo mama.

— Bet kad dėdiene, nieko gero neturim jums parodyti... Audeklas kaip audeklas... Nagi...

Abi jos su mama prisiartinio prie staklių. Nuo savo krėslų žiūrėjau į jas ir mačiau, kad visa jiedvi daro kaip viena: jeigu Morta linktelė galva, būtinai tuo pačiu metu linktels ir Ona; jeigu viena skėstelės ranka arba tuo ramiu ir teisingu juoku nusijuoks, tai nusijuoks ir antra; net man pasirodė, kad ir juodviejų sijonų klostės supasi vienodai, lyg iš lėto pagal tą pačią muziką šokdamos. Visai netyčia aš ėmiau galvoti apie abi seseris kaip apie vieną, ir man buvo neįjauku, kada Morta išėjo į virtuvę.

Mamai su Ona besišnekant, aš dairiausi po kambarį. Jis buvo švariai iššluotas, su gėlėmis languose, su didele lova, baltai užtiesta ir be jokios raukšlės, ir ypač su ta sena skrynija, kuri buvo išdrožinėta įvairiais raštais: ten buvo išpjaustyti ir žiedai, ir lapai, ir spinduliai, ir visokios kriptutės išveidiotos.

Ant skrynios gulėjo ir laizėsi katinas. Ona jį nukėlė ir atidarė antvožą. Viduj ten buvo pilna audinių. Vieną rietimą po kito ji vyniojo, rodė mamai ir pasakojo, kokiomis nytimis ta lovatiesė arba rankšluostis buvo išausti. Prieš mano akis pramirgėjo įvairiausios spalvos ir raštai. Buvo tuose audiniuose ir raudonų žiedų, ir eglės šakų, ir baltų langučių, ir tiesių takelių, bėgančių per visą rietimą. O kai iš priekrynių ištraukė juostų, aš neiškenčiau.

(Tąsa 7 psl.)

PAVERGTSIOS JUNG TINĖS TAUTOS IR VARŠUVOS SUTARTIS

Kremliaus kontroliuojamų Albanijos, Bulgarijos, Čekoslovakijos, Lenkijos, Rumunijos, Vengrijos ir R. Vokietijos marionetinių vyriausybių atstovai 1955 m. gegužės 14 d. sušaukti Varšuvoje, dalyvaujant taip pat sovietų pavergtųjų Estijos, Latvijos ir Lietuvos "atstovams", padėjo savo paraus Maskvos padiktuotoj vadinamoj savitarpinės pagalbos sutarty.

PJT akimis tai yra ne kas kita, kaip naujas žingsnis sovietinės agresijos padariniams pridengti ir ateities agresiniams planams paslėpti. PJT dėl šios sovietinės apgaulės laisvąjį pasaulį perspėjo savo 1954 m. gruodžio 3 d. deklaracijoje, kai šie sovietų planai buvo tik ruošiami. PJT jau tada atkreipė laisvojo pasaulio dėmesį, kad Centro ir Rytų Europos pavergtiesiems kraštams sovietų primestos dabartinės marionetinės vyriausybės neatstovauja nei tų tautų valiai, nei teisėtiems jų interesams, nei tikriesiems nusiteikimams. PJT jau tada paskelbė visas tokių "reprezentantų" pasirašytas "sutartis" niekintinas. PJT jau tada užtikrino laisvąjį pasaulį, kad Centro ir Rytų Europos sovietų pavergtosios valstybės yra tvirtai ir nepakeičiamai apsisprendusios visas savo jėgas skirti augščiausia tikslui — išsilaisvinti š sovietinės vergijos.

Primindamos aną savo deklaraciją, PJT iškilmingai pareiškia, kad visi asmenys, kurie neteisėtai pasirašė vadinamąjį Varšuvos savitarpinės pagalbos sutartį, o taip pat ir tie asmenys, kurie tą "sutartį" vykdė, bus atsakingi savo valstybės išdavimui.

PJT kreipia laisvojo pasaulio dėmesį, kad tikrieji Varšuvos "sutarties" tikslai yra šie:

Komunistų valdomos Europos ginkluotųjų pajėgų ir jų vadovybės apjungimas, kurio neva ši "sutartis" siekianti, yra seniai įvykęs faktas. Apmokymas, apginklavimas, net uniformos yra pagal sovietinį pavyzdį. Kaip rodo

sovietų maršalo buvimas Lenkijos armijos priešakyje, net ir mažų taktinių junginių vadovybė yra sovietų karininkų rankose. Šioje tad dalykų padėtyje Varšuvos "sutarties" tiesioginis tikslas — tere sudaryti neva teisinį pretekstą sovietų okupaciniams daliniams pasilikti Rumunijoje ir Vengrijoje, iš kur jie, Austrijos sutarties įsigaliojus, turi būti atitraukti. Varšuvos "sutarties" tikslas taip pat sudaryti pretekstą sovietų daliniams iškurti priešakinėse Čekoslovakijos ir Lenkijos pozicijose. Tik todėl Varšuvos "sutartis" daug kur vartoja NATO sutarties frazeologiją ir nurodo į JT Chartos 51 str. nuostatus.

Kitas dėl Varšuvos "sutarties" tikslas — sudaryti Maskvai patogesnes pozicijas 4 Didžiųjų konferencijoje. Tatai aiškiai eina iš tos "sutarties" 11 str., kuris nustatė, kad "sutartis" nustoja galios, sudarius bendrą Europos gynimo sistemą. Kadangi Maskvos kontrolė Centro ir Rytų Europos valstybėse buvo įvykęs faktas ir prieš Varšuvos "sutartį", tai šios "sutarties" anuliavimas Maskvai jokio skirtumo Centro ir Rytų Europoje nesudarytų, o turėtų patarnauti tik Vakarų gynimosi sistemai sugriauti, paliekant rytinę kontinento pusę išimtinėje sovietų kontrolėje.

Neutrali juosta skersai Europą tik apsaugotų sovietų dabartines pozicijas ir suteiktų sovietams laiko paruošti galutinį smūgį Vakarų Europai.

Visa to akivaizdoje PJT tikisi, kad Vakarų Galybės tvirtai paneigs Sovietų Sąjungai teisę apeiti ir anuliuoti savo aiškius įsipareigojimus Rumunijos ir Vengrijos taikos sutartimis, kurių signatarais yra ir Vakarų Galybės, ir kurios yra nustatę, kad sovietų okupacijai Austrijoje pasibaigus, sovietų kariuomenė turi būti atitraukta ir iš Rumunijos bei Vengrijos.

PJT taip pat tikisi, kad Vakarų Galybės atmes tariamą Rytų — Nato

Iš Mr. Mogausio Kontozos

IR JIE REIKALINGI

Sugautam vagišiui tardymo metu sako tardytojas:

— Tamsta sugautas vagiant jau šešioliktą kartą. Ar tamsta manai, kad šitokie vyrukai dar reikalingi pasauly?

— O kaip gi? Tik dėl mūsų ir tamsa ir visas teismas tereikalingi.

PRAŠAU NESKELBTI

Vokietijoje, Miuncheno mieste, pamestų daiktų skyriuje buvo pristatytas moteriškas rankinukas. Jo viduje buvo įdėtas raštelis: "Prašau neskelbti jį radus. Taip norėčiau, kad mano vyras nupirktų man naują rankinuką jau 18 metų, kai šį nešioju".

konsepciją. Rytų — Nato negali būti partneris pačiam Nato, nes "Rytų — Nato" tėra sovietų imperijos jėga ir prievarta sudarytas "junginys". Tas pats dera ir tariamo Rytų bloko koncepcijai. Tokiomis klaidingomis koncepcijomis grįsti Europos saugumo sistemą būtų tik pasitarnavimas Sovietų Sąjungos siekimams. Tai būtų išdavimas 9 nelaimingų beginklių valstybių.

Atvirksčiai, PJT tikisi, kad laisvasis pasaulis ne tik pasipriešins sovietų "neutralios" juostos siekimams ir Centro bei Rytų Europos valstybių paaukojimui, bet tvirtai sieks šių sovietų pavergtųjų valstybių laisvės ir nepriklausomybės atstatymo, įgalinant jas laisva valia pasirinkti savo vietą Europos saugumo sistemoje.

GRĄSINANTIEJI LAIŠKAI

Susierzinęs žmogutis pasakoja savo pažįstamam policininkui:

— Man jau įkyrėjo tie nuolatiniai grąsinantieji laišakai ir nežinau, ką su jais daryti.

— Mes galime Tamstai padėti. Gal numanote, kas jums tuos laiškus siunčia?

— Žinoma! Nagi mokesčių inspekcija!

MOKYKLOJE

Mokytojas pasako sakinį ir klausia mokinių, kur klaidingai pasakyta.

— Arklys ir karvė ganosi pievoje. Ar teisingas sakinyš Jonuk?

— Neteisingas, — atsako kiek pagalvojęs Jonukas.

— O kur čia klaida?

— Moterišką reikia pirma pasakyti...

GRAŽIAUSIA PASAULYJE

— Tu esi gražiausia moteris visame pasaulyje!

— Tu sakytum taip, jei taip ir negalvotum.

— O tu galvotum taip, jei aš taip ir nesakyčiau...

NE SALKAS, O SULIKOVAS

Daily News įspėjo, kad ryšium su Salko serumu nuo polio reikia laukti Maskvos pranešimo, jog tokį serumą jau seniai išradęs koks sovietų mokslininkas Sulikovas. Bus, be abejoj, pridėta, kad Berijos agentai jį pagrobė ir perdavė imperialistam amerikiečiam.

TRYS SESERYS

(Pasa iš 6 psl.)

ir prisiartinau.

— Patinka, vaikelis? — paklausė Ona.

Aš tylėjau.

— Na, sakyk, kad patinka, — pamokė mama.

Susnabzdėjau taip tyliai, kad patinka, jog vos pats begirdėjau, ir nuraudau.

— Na, jei patinka, tai šioji bus tau, — pasakė Ona ir uždėjo man juostą ant peties.

— Padėkok ir pabučiuok į ranką, — vėl tarė mama.

Bučiuojant ranką, Ona antrąją ranka mane švelniai prisiglaudė ir paglostė. Man pasidarė gera ir malonu, kaip retai kad esti.

Kada pakėliau galvą, šalia Onos stovėjo ir Morta. Man dingtelėjo, lyg abi jos mane būtų glosčiusios, ir kad už tai man taip buvo gera ir džiugu.

— Gal nespikuokimėt ir užkustumėt, — tarė Morta į mamą.

— Ak, nieko gero, neturime... Bet jau neatsisakykit, — skubėjo teisintis Ona.

— Ką jūs čia, sesėlės! Tik varginatės... Jau laikas namo...

Vis dėl to mama atsisėdo už stalo, aš gi į tą krėslą su išpauštyta žvaigžde.

Grįžome jau sutemus. Putpelės avizose šaukėsi vaikus. Ties upelio vaga kilo rūkas, kaip koks šėmas vieškelis nusidriekęs tarp pievų, kuriose prunkstė nakčiai paleisti arkliai.

3.

Nuo tos dienos seserų Tautvėriūčių ilgą laiką nemačiau. Bet nuolatot jas atsimindavau ir girdėdavau žmones apie jas šnekant. Iš tų kalbų patyriau, kad Ona su Morta nuo pat mažumės labai sutiko ir nesiskyrė. Kol jauna buvo, Morta dėl sesers net netekėjo už pasiturinčio ūkininkaičio, kuris buvo į ją išžiūrėjęs. Daugel metų jos sykiu gyvenė, sykiu į bažnyčią ėjo, sykiu darbą dirbo ir gal mirti rengėsi sykiu. Jos drauge verpė ir audė, drauge dainas dainavo ir giesmes giedojo. Vaziuodami vieškeliu, ūkininkai matė jas abi žemę kasant gėlėms ar daržovėms. Kaimynuose vaikui ar seneliui pasimirus, Morta ir Ona atėjusios sėsdavosi gretomis ir vienokiu balsu atsakinė-

davo giesmininkams. Jiedvi metai po metų taip suaugo, kad kartais tėtis sakydavo: Dievas žino, ką Mortelė darytų, jei sesuo pasimirytų...

Tą jų prisirišimą ir skausmą pats kartą mačiau, tik jau daug vėliau, po keliolikos metų.

Buvau parvažiaavęs vasarą atostogų. Vieną dieną mama tarė man:

— Štai apsimečiau audimą, o neturiu gero skieto. Ar nenubėgtum pas Tautvėrių seseris? Gal paskolintų...

Tuo pačiu takeliu, kuriuo mažas kiepsėjau paskui mamą, pro tas pačias kapinaites su apkerpėjusiais kryžiais ir trūnyjančiais mūsų senių kaulais ėjau pas Mortą ir Oną, galvodamas, kokias jas rsiu — ar vis tokias geras, metų nenuvargintas ir neatskiriamas.

Darželis buvo išravėtas ir margavo linksmas, kaip ir senomis dienomis. Mortą pamačiau ant slenkščio, jau prazilusią ir raukšlėtu veidu.

Nustebusi ji žiūrėjo į mane savo mėlynomis akimis. Paskui ji atidėjo siuvinį į šalį, atsistojo ir tarė:

— Kad kokios, būčiau nepažinusi!.. Kaip mamytė?

— Sveika, aciū Dievui. O jūs su sesele?

— Aš dar šiaip taip kapstausi, bet Onutė nesveikuoja...

— Ar sunkiai serga? Kas jai?

— Nė pati nežinau. Liegsta vargšėlė... Ak, Dieve...

Morta iš tikrųjų buvo prislėgta ir susibaigusi

— Man tai nieko, — atsidūsėjęs tarė ji, — bet gaila sesers. Sumenko, kaip dūmelis...

Nuėjau į pirkia. Ona gulėjo toje didelėje lovoje, prazilusai, įkritusiais veidais ir liesas rankas ant patalų padėjusi. Ji lėtai pakreipė galvą, išgirdusi mūsų žingsnius, nusišypsojo ir prabilo ramiai, lyg jai gera būtų gulėti ir lyg nieko neskaudėtų:

— Ana gi, sveičias!..

Valandėlė visi trys šnekučiavomės. Paskui Morta užlipo ant augšto įieškoti skieto.

— Ką, Onute, susigalvojoj sirgti, — mėginau juokauti.

Ji vėl šypsojosi ir atsakė:

— Man tai nieko, bet Mortelės gaila... Susirūpinus, susikrimitus...

Jos balsas, ligšiol ramus, neišlaikė ir sudrebėjo.

— Gana, jau gana, — tarė ji sau,

lyg susigėdusi savo silpnybės.

— Ką gi, dar ne tokia senatvė... Atsigriebsite, pasveiksėte.

Netrukus Morta nulipo nuo augšto su skietu.

Prilinkėjęs sveikatos, nuraminęs, kaip bemokėdamas, atsisveikinau Mortą su Cna, abi susirūpinusias ir nusi-gandusias ne tik viena dėl antros, bet ir dėl to, kad žemės vargus, kuriuos draugėje, kaip du jungan įkinkyti jaučiai, per tiekos metų traukė, turės baigti katra sau, — juk žmogus vistiek vienas miršti!

Laukuose buvo saulėta ir miela. Vyturėlis, iškilęs į padangę, lyg įsilindęs į tą baltą, iškendentą debesį, nesiliovė čirenės ir skambėjęs. Besiklausydamas jo trilenimo, sustojau po beržų kapinaitėse ir dar sykį žvelgiau į seserų Tautvėriūčių namelį su šiaudiniu stogu ir baltais žirgeliais. Vartuose rymančią išvydau Mortą. Ji, matyti, visą kelią lydėjo mane akimis ligi pat kapinaičiu.

— Rymo ten Morta, pasenusi, jau raukšlėtu veidu ir neramia širdimi, — mąščiau sau, klausydamasis nusvirusių beržo šakų šlamėjimo.

Tik štai pasiregėjo man, lyg visai arti prieš savo akis matyčiau mėlynas ir geras Mortos akis, besišaukiančias paguodos, neramias ir vienišas. Pagailo man senos Mortos, pagailo Onos ir visų tų žmonių, kurių šviesias akis apniaukia vargai ir kurie atilsį randa po baltu beržu trūnydamai.

Morta, gal pastebėjus, kad į ją žiūriu, palengvėle nuspūdinė į pirkia seno ir prislėgto žmogaus žingsniu.

Taip paskutinį kartą išsiskyrėm su Morta. Daugiau nei jos, nei sesers niekados nemačiau.

4.

Keista ir nepaprasta, kad pro kraujo, gaisrų, ištrėmimo, bado ir mirties metus, kurie mus išblaškė, kaip vėjas dulkes, visai netikėtai tave suranda žodžiai iš gimtinių pievų ir savų žmonių. Tie žodžiai, nors liūdnas žinias atnešdami, yra kaip tas žvaigždės spindulys, kuris juodą naktį prasimuša į tave pri sunkius debesis.

Sesuo man laiške rašė, kad, praėjus mėšiams, namuose visi išliko gyvi ir sveiki, kad trobos nesudegusios, ir dar papasakojo apie tuos, kurie iš apylinkės buvo ištremiti:

— Išvežė ir Tautvėrių Mortelę, nors

jau sena buvo. Oną paliko.

Muleckių tėvukas pasakojo kad, Tautvėrių namelyje bėgusis verksmas kilo, kai nakčia jas išskyrė. Raudėjo jiedvi apsikabinusios, kaip gegutės kukavo, kol jas atplėšė. Ona sekė ligi sunkvežimio maldaudama, kad ir ją imtų. Bet rusas jai rodė sąrašą, kad ten tik Mortos vardas įtrauktas. Drebedami trobelninkai klausėsi Onutės aimanų ir trynėsi ašaras, kai sunkvežimis nuriedėjo... Kas gi būtų tikėjęs, kad jas taip išskirs!...

Mūsų stotyje traukinys laukė tris dienas su užkaltais žmonėmis, tarp kurių buvo ir Morta. Ir Onelė prie vagonų atėjo, lazda pasiramsčiuodama, su juoda skarele ir kaip sniegas žilais plaukais. Ronkoje turėjo klumšėlį ir prašė sargybinių, kad įduotų jį seseriai. Kareivis pavarė ją į šalį. Ji tylėdama atsisėdo pas tvorą ir laukė. Pamačiusi sargybinių, ji vėl prisiartinė su savo ryšulėliu, bet tasai tik užrėkė ją. Ji kiūtojo ten dieną ir naktį, žiūrėdama į vagonus ir klausydamosi, ar neišgirs sesers balso: mat, ištroškę žmonės daužė sienas ir šaukė vandens. Ir vaikučiai šaukė vandenuko... Ak, bailsiau jau neikados nebus!...

Kai trečią dieną traukinys pajudėjo, Ona išbėgo su savo klumšėliu ir apstulbusi dairėsi: argi niekas nepaduos Mortelei maisto ir drabužių?

Ona, žvalgiusis valandėlę, nusivijo traukinį. Vargšėlė kreteno skubėdama palei eglės ir šlitinėjo ant kurmiaraušių.

Niekas jos nelaikė, ten griuvinėjančios.

Pavakare ji grįžo namo su savo ryšulėliu. Kai trobelninkai ją kalbino, ji žiūrėjo tyli, lyg nebylė, bet jos akys buvusios tokios ramios ir geros, kaip visados.

Užsidarė ji savo pirkelėję ir po savaitės mirė per pačius mėsius.

Nebuvo kaip Onelės lydėti į degantį miestą. Susirinkę pagiedojom ir įdėjom į juodą grabą, kurį sukaldė Muleckių tėvukas. Užsikėlė ant pečių, nunešė vyrui vieškeliu Tautvėrių Onutę į sunykusias kaimo kapinaites, kur jau seniai kas belaidotas.

Užkasėm ten ją, smėliu užbėrėm ir apsiverkėm ant jos kapo.

Kai grįši, tasi ten po apkerpėjusia egle Onutę, o kur Morta — vienas Dievas težino. (Iš "Pasakojimų")

LIETUVIAI AUSTRALIJOJE

Adelaide

PAMINĖTA VYSK. VALANČIAUS SUKAKTIS

Gegužės 30 dieną Adelaidės ateitininkai sendraugiai suruošė vysk Motiejaus Valančiaus 80-ties metų jo mirties sukakties minėjimą.

Vyskupo M. Valančiaus biografiją plačiai ir išsamiai papasakojo p. J. Bardauskas, ypatingai išryškindamas jo sėkmingą veiklą kovoje su girtavimu. Prelegentas palygino to laiko girtavimą su šiandieniniu, Australijos lietuvių tarpe, ir ne be pagrindo pasakė, kad vysk. Valančius šiandien turėtų gal dar daugiau darbo, negu anais laikais.

Apie vysk. Valančių kaip rašytoją kalbėjo Pranas Pusedešis. Jis pastebėjo, kad vyskupas tais laikais stengėsi rašyti prasčiau žmonėms suprantama kalba ir jiems suprantamo turinio knygeles. Dėl to jo knygelės buvo plačiai skaitomos ir visiems suprantamos. Iš religinio turinio knygų svarbiausia bene bus jo parašytos kantičkos, kurios dar ir neseniai laikais buvo randamos kuone kiekvieno žemaičio namuose.

Minėjimas baigtas Tautos Himnu.

Dalyvis

PIRMOSIOS MICHAILOVO KREGŽDĖS AUSTRALIJOJE

Šiomis dienomis kai kurie Adelaidės lietuviai gavo ruso Michailovo vadovaujamo komiteto "Už grįžimą į tėvynę" leidžiamo to pat pavadinimo laikraščio pirmą numerį. Kaip jau esame rašę, tą laikraštį ir netgi artimųjų laišku gavo ir gauna daugelis tremtinių Vokietijoje, Amerikoje ir kitur. Neaplenkia ir Australijos lietuvių.

Mūsų atsakymus trumpas ir aiškus: "draugai" rusai bolševikai! Pirmą jūs grįžkite į savo tėvynę, o mes savąją rasime ir be jūsų nurodymų.

JAUNIMO LINKSMAVAKARIS

Sekmadienio popietėje (V.30) Katedros salėje Adelaidės moksleiviai ateitininkai, talkininkaujant sendraugiams, buvo suruošę visam vietas lietuviškajam jaunimui linksmavakarį.

Po deklamacijų, savo kūrybos skaitymo, solo muzikos, baletų šokių ir kitų programos numerių, rengėjų pavaišinti arbata ir gausiais užkandžiais, gausus jaunimo ir tėvų būrys, pasipuodęs margaspalvėmis kepuraitėmis, sutartinai linksminosi, trepsėdami "Noriu Miego", šokinėdami suktyne ir sukdamiesi valsuose bei polkose su ragučiais ir be jų.

Sokiams grojo akordeonu p. Grigonis ir kun. dr. P. Jatulio diktofono juostelės.

Džiugu, kad Adelaidės ateitininkai imasi iniciatyvos savo ruošiamuose linksmavakariuose suartinti lietuvišką jaunimą ir sudaro programą savo gražiai besilinksminančių jaunimui pasidžiaugti tėvams, nors, iš kitos pusės, reikėtų stengtis į šokus, ratelius ir dainas įtraukti visą susirinkusį jaunimo būrį, kad nebūtų "privačiai" besilinksminančių scenoje, užkulisiuose ir gatvėse.

S. Pranaitis

Imigracijos Departamento INFORMACIJA

Imigracijos Departamentas prašo pranešti, kad visi naujieji ateiviai Australijoje, sukakę 16 metų amžiaus, privalo registruotis Commonwealth Department of Immigration.

Taip pat privaloma painformuoti Imigracijos Departamentą apie savo gyvenamos vietos, profesijos ar darbo pakeitimus. Prašoma painformuoti ir vedybų atvejais.

Imigracijos Departamentas nurodo, kad naujieji ateiviai, gyvenę toliau kaip 3 mylios nuo centrinio valstybės sostinės pašto, gali aukščiau minėtų pasikeitimų formalumus atlikti kiekviename artimiausiam pašte.

Imigracijos Departamentas įsakmiai pareiškia, kad gyvenamos vietos, profesijos ar darbo pakeitimo atveju, Imigracijos Departamentas privalo painformuoti.

Klaidų pataisymas

Šiame numeryje 6 ir 7 psl. DVI SESE-RYS novelės sąsėdė pažymėta TRYŠ SE-SERYS. Neapsižiūrėta klaida. Prašome pataisyti.

AL Nr. 10(173) 5 psl. str. Jonas Jablonskis antrąjį pastraipą įvyko korektūros klaida, būtent, parašyta: "Gimęs 1960 m. Kubilių kaimė netoli ...", o turi būti: "Gimęs 1860 m. ..."

AL Redakcija

PASKOLA REALIZUOTA

Informuojame, kad "Australijos Lietuvis" prašyta £2000 paskola realizuota.

AL Leidykla

DĖMĖSIO!

Lietuviškas krupnikas ar degtinės

Pomeranz, Slyvinė, Stumbrinė — nepamainoma šaltomis žiemos dienomis! Reikalaukite hoteluose tiksliai Ernstan Bottling Co. Ltd. su Amerikos Ereliu ant etiketės.

Sportas

FUTBOLAS

Vytis — Polonia 2-7

1955.V.28d. — Vytis susitiko su lenkais ir po 15 min. lenkai kerta įvairių, bet mūsiškiai greit išlygina. Netrukus lenkai muša 11 metrų baudą. Dar vėliau susilaukiame ir trečio įvarčio. Kito gražus smūgis sušvelnina rezultatą.

Antras kėlinys pasidaro neįdomus, nes gavę dar porą įvarčių, vyčiai pasimetė ir, praradę kovingumą, pradeda ginčytis. Ginčų rezultate A. Petruška laisvu noru išėjo iš aikštės, parodydamas nesportišumą ir palikdamas savo draugus kovoti dešimtyje apie 15 min. Per tą laiką dar susilaukta poros įvarčių.

Blogiausia, kad lietuviai, matydami pralaimėjimą, puola į paniką, sukeldami nepasitikėjimą vienas kitu. Kai kurie Vyties žaidėjai moka laimėti, bet nemoka pralaimėti. Įvarčius pelnė Kitas ir Young.

Geriausiai sužaidė: S. Visockis, A. Kitas ir M. Ciplys.

Rezervas Vytis — Polonia 2-3

Vyties rezervas, nors žaidė aštuoniese, bet pralaimėjo tik vieno taško skirtumu. Vyties I žaidėjai turėtų imti pavyzdį iš rezervo, nes jų rungtynėse nebuvo jokių ginčų, nei šūkavimų.

Jauniai Vytis — International United 1-3

1955.V.28. — Mūsų jauniamis irgi nėra laimės šiais metais, nes daugiau pralaimi negu laimi, nors stengiasi labai daug, daugiau, negu kitos Vyties komandos.

Vytis — Enfield 2-3

1955.V.6. — Vytis išėjo į aikštę su nauju kapitonu R. Young ir nauju centru Corba. Jau rungtynių pradžioje matėsi, kad Vytis naujo kapitono rankose, nes žiūrovai negirdėjo šūkavimų bei piktinančių žodžių aikštėje. Šį kartą komanda tyliai pradeda rungtynes ir po trumpo žaidimo Vyties centras laimi įvartį, bet vėliau priešas išlygina ir kėlinys baigiasi lygiomis.

Antram kėliny vyksta puikus žaidimas, tik gaila, kad mūsiškiai gauna netikėtą įvartį, nes vartininkas pertoli išbėga iš vartų. Petruška išlygina rezultatą. Esant lygiom abi pusės pradeda kiekiau kovoti, bet priešas kerta trečią lemiamą įvartį ir tuo laimi rungtynes.

Vyties komanda, žaisdama be buvusio jos ilgalaikio kapitono ir vieno iš jos steigėjų p. A. Kito, įrodė, kad ji moka žaisti ir palaikyti aikštėje drausmę.

Geriausiai sužaidė: Petruška, Armonas, Ciplys, Giruckas.

Įvarčiai: Young ir Petruška.

KREPSINIS

Vytis — Glenelg 73-44

1955.VI.2. — Nežaidžiant Ignatavičiui pradžioje kėlinio Vytis buvo smarkiai prieš prispausta, bet Ignatavičiaus įėjimas į aikštę padėjo pradėti sveltinti ir pirmą kėlinį vyčiai užbaigė 3 taškų persvara savo naudai. Antras kėlinys buvo sėkmingas mūsiškiams, kuriame pasiekė 49 taškus.

Taškus pelnė: Jačiunskis 19, Ignatavičius 13, Petkūnas 12, Nordis 11, Gurskis 10, Pyragius 6.

Tauras — Sth. Adelaide 39-77

1955.VI.2. — Tauras, kuris nors parodė kietą pasipriešinimą savo priešui, bet nepadengė aukštų australų, kurie per daug užsimetė mūsiškiams.

Taškus pelnė: Petruška, Visockis, Merūnas po 10, Giruckas 5, Urmonas ir Šliužas po 2.

Vytis — Pt. Adelaide 61-25 (25-15)

1955.V.26. — Vyties krepšininkai, žaisdami su silpniausiu priešu, jo neįvertino pradžioje rungtynių ir priešui davė pradžią net iki 7 taškų, bet čia pat Gurskis savo ilgais metimais duoda komandai 6 taškų. Po šių gražių metimų ir kiti žaidėjai surado priešų krepšį.

Antras kėlinys buvo neįdomus, nes priešas, kietai mūsiškių dengiamas, negavo prieiti prie mūsų krepšio, o mūsų puolėjai neturėjo didelio vargo ir tik didino rezultatą.

MOTERYS

Vytis — South Adelaide 15-12

1955.V.25. — Vyties moterys pirmam kėliny sužaidė labai blogai, bet užtat antram kėliny gerai dengdamos savo priešą ir tolimais metimais laimėjo rungtynes.

Taškus pelnė: J. Gumbytė 9, Užubalytė 4, O. Kelertaitė 2.

Vytis — West Torrens 11-27

1955.VI.1 — Mūsų moterys susitiko su stipriausiu savo priešu, kurioms rungtynes pralaimėjo, bet sužaidė neblogai.

Taškus pelnė: Gumbytė 7, Užubalytė ir M. Kelertaitė po 2.

* Vyties Futbolo komandos kapitonas p. A. Kitas nuo birželio 3 d. toliau nebežaidžia futbolu už Vyties klubą ir išėjo į Juventus (italus). Tai padarė savo laisvu noru ir iš klubo buvo be jokių trukdymų išleistas.

Vyties klubo žaidėjai bei vadovybė palinkėjo sėkmingai ginti Juventus spalvas ir nepamiršti, kad esi lietuvis.

Edas

Adelaidės Apylinkės Valdyba rengia paskaitų ciklą. Pirmoji paskaita įvyks š.m. birželio mėn. 19 d., 4 val. p.p., sv. Juozapo bažnyčios salėje. Pirmosios paskaitos tikslas supažindinti tautiečius su kai kuriais australiškais įstatymais.

Adel. Apyl. Valdyba

REDAKCIJOS ATSAKYMAI

K. Dabravolskiui (W. A.) — Ačiū už 10/- paramą spaustuvei.

SAVOJ SPAUDOJ

(Tąsa iš 5 psl.)

Australijos lietuvių politiniame bei kultūriniame gyvenime. To pasėkoje lietuvių spauda pateko į mažos grupės, su priešingu nusistatymu, žmonių rankas. Šioji mažuma, dažnai ir nevisai garbingomis priemonėmis, mano ten buvimo laikais, diktavo lietuvių bendruomeninį gyvenimą, sudarydama kartais lietuvių katalikų visuomenei labai neįaukią atmosferą. Aš turiu vilties, kad buvę lietuvių katalikų veikėjai ir dabar gyvenę Australijoje vieną dieną susiburs į stiprią organizuotą vienetą, kuris ir Australijos lietuvių gyvenime sugebės užimti prideramą sau vietą.

Dr. J. Briedis

— Kokius specifinius sunkumus tenka lietuviui naujakurei įveikti Amerikoje ir Australijoje?

— Tremtinė, kaip ir Amerikoje taip ir Australijoje, eina savo uždarbių papildyti šeimos išdą. Amerikos lietuviui vistiek lengviau, nes pareina į šiltą, erdvų butą su visokiais patogumais. Australijoje, kad ir aš pati, dar ploviau baktinius rankomis. Žinoma, dabar ir tenai jau viskas įeina į normalią vagą.

Susidaro aiškus vaizdas: Amerikon atkeliavusi tremtinė tik įsijungė ir parėmė kultūrinę veiklą, Australijoje ji turi būti drąsi pionierė, visur viską pradėti pagal savo tėvynės tradicijas ir tėsėti. Ir atrodo, kad entuziazmo ir energijos jai užtenka.

Australijos lietuviai turi ir savotiškų problemų: tenai yra daug privažiavusių jaunų lietuvių viengungių vyrų, kuriems to amžiaus merginų tikrai niekad neužteks. Jų vienintelė viltis rasti lietuves žmonas yra tik emigravus į JAV. Priaugantis jaunimas irgi susidurs su ta pačia problema, todėl motinos jau iš anksto galvoja, kad dėl vaikų ateities reikia stengtis įsijungti į gausią JAV lietuvių bendruomenę.

Šiaip Australijoje lietuvių gali džiaugtis švariais miestais, ramiu darbu tempu ir didžiuliu savo europietiška kultūra.

Čia, Los Angeles "australai", Australiją prisimename su meile, praėjusio laiko romantika.

S. Juškaitė — Nyrges

— Kuriam iš mūsų lyginamų kraštų aštresnės socialinės problemos ir kaip jos reflektuoja ateivį?

— Lengviau yra man šį klausimą nušviesti australiškoju aspektu. Pirmiausia, Australijoje yra lengva visiems gauti darbo, net vyresnio amžiaus asmenims. Darbininkai nebijo nedarbo, nes jo nėra. Reikale jie gauna nedarbo pašalpas tiek ir ligoje, kiek tai yra reikalinga. Draudimas ligos atveju pigus. Jis apima situotkinį ir nepilnamečius vaikus. Šios srities draudimo draugijos veikia šalpos, o ne biznio pagrindais. Mediciniškoji pagalba yra teikiama apsidraudusiems nemokamai viešose ligoninėse. Džiova sergantieji gydomi nemokamai. Be to, pilna mediciniška priežiūra motinoms prieš gimdymą ir po gimdymo ligoninėje ir namuose nemokamai.

Senatvės pensijos vyrams sulaukus 65 metų, o moterims 60 m. amžiaus ir išgyvenus Australijoje 20 metų. Invalidai gauna pensijas, o taip pat ir našlės. Mokama nuolatiniai vaikų priedai visiems, turintiems vaikų ligi 16 metų amžiaus intinai.

Darbininkų unijos Australijoje energingai rūpinasi savo narių reikalais. Amerikoje, atrodo, tokio rūpestingumo nėra ir net yra įmonių, kur jokios unijos globa nesiekia. Australijoje minimalines šeimai išlaikyti algas nustato darbo teismai. Darbdaviai, dėka unijų, paprastai moka didesnius atlyginimus, negu teismų nustatyta.

Australijos darbininkai turi mažiausiai 5 apmokamas ligos dienas ir 11 apmokamų poilsio ir švenčių dienų metuose. Be to, dar 2-3 savaitės apmokamų metinių atostogų.

Dr. P. V. Rauinaitis

— Kokias sąlygas turi jaunimas Australijoje siekti mokslo?

— Australijoje pradžios mokslas privalomas ir nemokamas, vidurinis irgi nebrangus, jei valstybinis. Universitetas kainuoja, bet Vakarų Australijoje yra veltui. Yra daug įvairių amato ir specialinių mokyklų, kur mokslas įgyjamas už ne taip jau didelius pinigus. Jokių apsigyvenimo suvaržymų ar trukdymų dėl pilietybės neturėjimo nėra. Tik, žinoma, stipendijoms gauti arba baigus mokslą verstis savo įgyta

profesija aukščiau minėtų sąlygų įvykdymas yra gana reikalingas.

Pamokos bei paskaitos vyksta dienų, o dirbantiems — vakarais, Australijoje nėra daug privačių profesinių mokyklų, kadangi ten specializacija mažesnė ir darbą galima susirasti be jokių įstaigų patarnavimo.

— J. Rugelis

— Australijoje ar JAV-se lietuvis kūrėjas ras daugiau kūrybines nuotakas skatinančių veiksmų?

— JAV-se, nes čia kiekvienam kūrėjui betarpiškai yra priinama visa žymioji lietuvių spauda: laikraščiai, žurnalai ir išeinančios knygos. Ta galbūt ir yra patys svarbiausi veiksniai, kurie sukulia kūrėjui naujų idėjų, sužadina kūrybines jo nuotakas, duoda impulso kurti. Tik visa bėda, kad čia lietuvis kūrėjas turi pelnytis donų žymiai sunkiau dirbdamas fizinį darbą negu Australijoje, ir tuo būdu nuovargis dažnai jam atima norą kurti.

— J. Tininis

— Ar gyvendamas Australijoje taip pat vertintote JAV-bių vaidmenį tarp tautinių įvykių raidoje, kaip ir gyvendamas Amerikoje?

— Vertinant asmenį, organizaciją ar valstybę atstumo faktorius turi tam tikros, bet ne esminės reikšmės. JAV-bių vaidmuo tarptautiniams įvykiams rikiuoti yra ir pasilieka lemiąs. Tik ši valstybė, atrodo, gali sulaikyti gudriai vykdomą tautų ir pavienių asmenų laisvės duobkasių darbą. JAV-bių galioje yra milžiniška industrinė pajėga ir politinis veržlumas užkardyti duobkasių kėslus, sutrupinti laisvę varžančias grandines ir gražinti laimingą gyvenimą šimtam milijonų pavergtųjų. Nėra kitos pasaulio galybės, kuri pajėgtų tai padaryti.

Australijoje būdamas aš į tai tikėjau ir dabar šiame krašte gyvendamas tuom neabejoju.

— Dr. P. V. Rauinaitis

IŠVADA

Visus šiuos atsakymus leiskime parodyti taip pat "Amerikos australui", nuvykusiam į tą "Pažadėtąją žemę" maždaug prieš porą metų ir parašiusiam atvirą, nuosirdų (bet privatu) laišką, kuris buvo paskelbtas "Mūsų Pastogės" birželio 1 d. pr. numeryje:

— Jau antruosius savo gyvenimo metus Amerikoje. Deja, per visą šį laiką ne tik kad nieko neparaišau, betgi negalėjau perskaityti net didesnės knygos. O tai atsitiko todėl, kad nuovargis atėmė visas jėgas ir norą ką nors dirbti. Kas iš to, kad čia šiek tiek daugiau uždirbti negu Australijoje, bet kad per sunkų darbą negali kultūringai gyventi. Atvirai sakant, man gaila Australijos. Mano mieste gyvena apie 10 buv. australų. Susitikę vienas kitą dažnai pabėdavojam ir vis suminim Australiją, kur tikrai lengvo gyvenimo būta. Dr. R. jau visi metai be darbo sėdi. Ir sėdės, nes čia vyras virš 35, o moteris virš 29 metų amžiaus darbo rinkoje nebedaug vertės teturi. Jei kas turi darbą, tas akpraunamas darbu iki kaklo. Negaliti įsivaizduoti, kaip čia darbininkas išnaudojamas. Todėl kas sako, kad Australijoje negerai, tas veja Dievą į medį.

Senatvės pensijos vyrams sulaukus 65 metų, o moterims 60 m. amžiaus ir išgyvenus Australijoje 20 metų. Invalidai gauna pensijas, o taip pat ir našlės. Mokama nuolatiniai vaikų priedai visiems, turintiems vaikų ligi 16 metų amžiaus intinai.

Birželio įvykių minėjimas MELBOURNE

1. š.m. birželio mėn. 14 d. 8 val. vak., Assembly Hall, Collins St., Melbourne, įvyksta bendras Pabaltijo tautų minėjimas ir koncertas.

Šis minėjimas yra viešas, dalyvaujant australų visuomenei, todėl svarbu, kad mūsų tautiečiai kuo skaitlingiausiai dalyvautų, tuo išreikšdami savo tautos reikalų supratimą ir protestuodami prieš žmonijos pabaisą — raudonąjį žudiką.

2. Sekmadienį, š.m. birželio mėn. 19 d. 1 val. (tuojau po pamaldų) St. John's parapijos salėje, East Melbourne, ALB Melbourne Apylinkės ruošiamas minėjimas su diena pritaikinta programa.

Kiekvieno lietuvių pareiga neužmiršti savo tautos kankinių,

ALB Melbourne Apylinkės Valdyba

Australijos Lietuvis

Pirmasis lietuvių laikraštis

Australijoje

Prenumerata: metams £2.10.0, pusei — £1.6.0. Atskiro numerio kaina 1/9. Užsienin kaina ta pati.

Skelbimai: 10/0 už skilties colį. Nuolatiniam skelbėjams žymi nuolaida. Smulkūs skelbimai: iki 14 žodžių 4/0. Už kiekvieną pridėtinį žodį po 2 pensus. Užuojautos, sveikinimai ir pan. 10/0.

Adresas: Australijos Lietuvis

35 Cator St., Hindmarsh, S.A.

Tel. LU5827

The Australian-Lithuanian The Lithuanian fortnightly in Australia. Publisher: J. Glušauskas Printed by National Press

35 Cator St., Hindmarsh, S. A.

Telephone: LU5827